

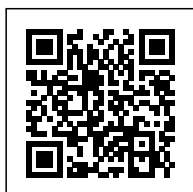
PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

Sněmovní dokument 3516

Závěrečná zpráva Vyšetřovací komise k OKD

Předkladatel: Vyšetřovací komise k OKD
Doručeno poslancům: 8. října 2019 v 11:54

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2019

8. volební období

VYŠETŘOVACÍ KOMISE K OKD

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

Obsah

Úvodní slovo	2
Část 1 - Zahájení privatizační procesu a ztráta majority	4
Vložení bytového fondu do OKD, a. s.	4
Pokračování privatizace OKD a ztráta majority - začátek budoucích problémů	4
Odbočka - ČSM, ČMD a KOP	8
Restrukturalizace OKD	9
Tunelování OKD	9
Část 2 - Privatizace minoritního podílu v OKD	11
Dokončení privatizace	11
Jak to bylo s byty?	15
Důsledky privatizace minoritního podílu	17
První stížnost u Evropské komise	18
Druhá stížnost u Evropské komise	18
Revize rozhodnutí Evropské komise	20
Část 3 - cesta k insolvenční	21
Další zjištění komise	25
Závěr	27
Opatření komise	28

Úvodní slovo

Společnost OKD byla a je výjimečným podnikem a pro mnoho občanů ČR, zejména těch z Moravskoslezského kraje, je citovou záležitostí. Je nezpochybnitelné, že černouhelné doly v Ostravsko-karvinské pánvi byly pro český průmysl nepostradatelné a byly jedním ze základů současné průmyslové vyspělosti České republiky. Některé doly fungovaly přes sto let a na šachtách často pracovali celé generace horníků, kteří zde svému povolání obětovali nejen zdraví, ale také to nejcennější – své životy. Tyčící se těžní věže však nejsou jen symbolem průmyslového úspěchu, ale také připomínají velká důlní neštěstí, k nimž na dolech docházelo, a hrdinství horníků a báňských záchranářů, kteří se podíleli na záchraně obětí.

OKD byla jedním z prvních odstátněných podniků, ačkoliv proces dokončení privatizace trval skoro 15 let. Privatizace obecně byla politickým rozhodnutím své doby, se kterým nemínil vyšetřovací komise polemizovat. Nehodlá polemizovat ani se způsobem privatizace, to bylo na rozhodnutí vlády. Pokud se však vláda rozhodla privatizovat a určila způsob privatizace, měly všechny odpovědné osoby postupovat podle právních předpisů a v zájmu státu a jeho občanů. V insolventi skončila jedna z největších společností v ČR (co do počtu zaměstnanců a ziskovosti), která posléze žádala podporu od státu na odvrácení insolvence. Z vlastníků OKD se stali jedni z nejbohatších lidí v ČR, kteří nesplnili své přísliby prodat byty nájemníkům. Privatizaci OKD a navazující skutečnosti zřejmě doprovázela nekompetentní i závažná úmyslná protiprávní jednání politiků, úředníků, podnikatelů i jejich advokátů, která byla v rozporu se zájmy státu a jeho občanů, často trestněprávního charakteru. Privatizační selhání samozřejmě nejsou ničím novým, provázela privatizaci majetku ČR po celé její trvání, tak asi jako každou lidskou činnost. Poslanci PS PČR však považovali excesy při privatizaci OKD za tak očividné, opakované, dlouhodobé a neřešené, že byla ustavena vyšetřovací komise.

Veřejný zájem na důkladné prošetření privatizace je o to naléhavější, že OKD nebyla jen těžebním podnikem, ale byla také vlastníkem 44 000 bytů, v nichž v roce 2004 žilo přes 100 000 obyvatel. Tito lidé mají právo vědět, proč jejich domovy nepatří jim, ale zahraničním vlastníků. A rovněž mají právo vědět, kdo a za jakých podmínek přivedl podnik ke krachu a následné insolventi a ještě na tom vydělal. Jejich hlas nebyl dlouhou dobu slyšet a jejich oprávněné zájmy byly státem ignorovány, či dokonce pošlapávány. Není tajemstvím, že jeden z beneficentů, Z. Bakala, byl pro mnohé synonymem altruisty a mecenáše, zatímco pro jiné se stal symbolem ekonomického vykořisťování, úpadku a synonymem lháře nebo gaunera. Bylo tak nezbytné proces privatizace OKD, který trval od roku 1990, podrobit zevrubnému zkoumání a pokusit se případně identifikovat některá pochybení či selhání.

Cílem vyšetřovací komise nebylo najít obětího beránka, ale zjistit všechny podstatné skutečnosti, dát je do souvislostí a zjistit odpovědnost (politickou, morální i právní) konkrétních osob, orgánů

a institucí. A upozornit příslušné orgány na tuto odpovědnost a navrhnout taková opatření, aby se v budoucnu zamezilo opakování zjištěných selhání. Vyšetřovací komise nesuplovala činnost policie či soudů - díky širokému zaměření komise mohla posoudit veškerá jednání z rozsáhlé a dlouhodobé perspektivy a předložit ucelený příběh. Ano, některé zjišťovací pravomoci vyšetřovací komise se shodují s pravomocemi policie či státního zastupitelství, ovšem v minimální míře. Vyšetřovací komise nesmí nikoho zadržet, nemůže na nikoho uvalit vazbu, její pravomoci jsou, jak již bylo řečeno, pouze zjišťovací. To však neznamená, že by její činnost byla omezena na věci dávno minulé a nemohla by zjišťovat skutečnosti, které jsou předmětem probíhajících řízení. Vyšetřovací komise není sborem historiků - naopak její zjištění se týkají i aktuálních věcí i soudních řízení a zjištěné skutečnosti zašle spolu s podněty příslušným orgánům. Výsledek činnosti vyšetřovací komise odpovídá právním i personálním omezením, nicméně v mezích možného se vyšetřovací komise pokusila učinit vše, co bylo v jejích silách, aby dostála svému úkolu. Veškeré podněty vyšetřovací komise založila na pečlivém zvážení všech okolností. V této souvislosti by ráda zdůraznila, že osoby, na které směřují trestní oznámení, musí být pokládány za nevinné, dokud nezávislý soud nerozhodne o jejich vině, případně trestu.

Vyšetřovací komise přistoupila ke svěřenému úkolu s pocitem odpovědnosti zejména vůči generacím pracujících v OKD i s vědomím svých omezených pravomocí. Vyslechla celkem 49 svědků, jejichž výpovědi zabírají stovky stran protokolů, a prošla desítky tisíc stran dokumentů, soudních, policejních i ministerských spisů. Svědek Z. Bakala odmítl splnit svou svědeckou povinnost, a proto vyšetřovací komise požádala Policii ČR o jeho předvedení. Vyšetřovací komise jeho jednání považuje za arogantní pohrdání ústavním orgánem země, ve které zbohatl. Vzhledem k tomu, že se svědek nezdržoval v ČR, k jeho předvedení nedošlo, neboť v zahraničí nemůže Policie ČR tuto pravomoc vykonávat.

Vyšetřovací komise jednala 45 jednacích dní na 20. schůzích, přičemž jednání probíhala nad rámec běžného parlamentního provozu často během prázdnin. Práce komise probíhala tak, že předmět činnosti byl rozdělen na tři části a každou část měla zpracovat skupina členů, jejíž závěry předložil určený zpravodaj. Závěrečná zpráva tak vychází ze zpravodajských zpráv a podrobných analýz, které vyšetřovací komise zpracovala a které tvoří podklady závěrečné zprávy vyšetřovací komise. Závěrečná zpráva je společným dílem všech členů vyšetřovací komise, kterým byly nápomocni spolupracovníci z řad Policie ČR, externích právních a ekonomických expertů a zaměstnanců Kanceláře PS PČR. V této souvislosti bychom chtěli poděkovat spolupracovníkům vyšetřovací komise a zaměstnancům Kanceláře PS PČR, kteří, často nad rámec svých pracovních povinností, vyšetřovací komisi pomáhali.

Část 1 - Zahájení privatizační procesu a ztráta majority

Vložení bytového fondu do OKD, a. s.

Základem pro privatizaci státního podniku OKD bylo rozhodnutí č. 208/1990 ministra hospodářství České a Slovenské Federativní Republiky, pana Vladimíra Dlouhého, ze dne 29. 12. 1990, č. j. 1804/401. Tímto rozhodnutím byl ke dni 1. 1. 1991 zrušen bez likvidace státní podnik Ostravsko-karvinské doly a současně vznikla akciová společnost Ostravsko-karvinské doly. Součástí rozhodnutí byl rovněž zakladatelský plán OKD, a. s., který zahrnoval mj. převedení celého bytového fondu státního podniku OKD do OKD, a. s., což v dané době zahrnovalo celkem cca 46 tisíc bytů. Samotná realizace rozhodnutí nebyla podle názoru vyšetřovací komise v souladu s právními předpisy, neboť byla provedena v době, kdy daný postup nebyl právně možný.

Vložení podnikových bytů státního podniku OKD do majetku akciové společnosti OKD může být podle názoru vyšetřovací komise v rozporu s tehdy platným a účinným zákonem č. 52/1966 Sb., o osobním vlastnictví bytů, § 14 odst. 1, podle něhož platilo, že *“byty, které jsou užívány na základě práva osobního užívání bytu, mohou nabýt jen jejich uživatelé”*. Tehdejší představitelé státu tento zákonný příkaz nerespektovali, když byty OKD, užívané na základě práva osobního užívání bytu, nepřevedli na uživatele těchto bytů (nebo neponechali ve vlastnictví státu), ale na obchodní akciovou společnost, která následně tyto byty uživatelům pronajímala. Uživatelům tak zanikla celá řada oprávnění (právo na slevu, právo na dotaci), včetně práva byt vůbec nabýt, neboť podle tehdy platné právní úpravy mohly být byty do osobního vlastnictví převáděny pouze z vlastnictví státu a nikoliv z vlastnictví akciové společnosti. Pan Vladimír Dlouhý ve své svědecké výpovědi před vyšetřovací komisí dne 20. 9. 2018 uvedl, že otázce podnikových bytů nebyla při privatizaci OKD věnována potřebná pozornost, neboť v rámci privatizace jako celku byla považována za okrajový problém. Vyšetřovací komise konstatuje, že v privatizačním projektu OKD byla problematika bytového fondu a konkrétně jeho zachování v majetku akciové společnosti věnována samostatná kapitola.

Rozpor s výše uvedeným ustanovením ZOVB, případně obcházení tohoto ustanovení, zakládá podle ustanovení § 39 tehdy platného zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, absolutní neplatnost privatizačního jednání, a to od počátku. Z toho plyne, že skutečným vlastníkem všech předmětných bytů je po celou dobu a i nadále stát, byť zápisy v katastru nemovitostí tomu neodpovídají. Vyšetřovací komise proto požádala Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových o využití jeho pravomocí daných ustanovením § 4 zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, tedy specificky o podání žaloby k příslušnému soudu na určení vlastnictví státu k předmětným bytům. Úřad k dnešnímu dni této žádosti nevyhověl, bez akceptovatelného vysvětlení. O tom, zda byty stále patří státu, by podle názoru vyšetřovací komise měl rozhodnout nezávislý orgán, tj. soud.

Pokračování privatizace OKD a ztráta majority - začátek budoucích problémů

Dne 15. 2. 1993 se konala porada ministra pro správu národního majetku a jeho privatizaci, pana Jiřího Skalického. Na této poradě bylo ve vztahu k OKD rozhodnuto o vyčlenění 3,5 miliardy Kč

do zvláštního likvidačního fondu, na úkor podílu státu. S tímto postupem dne 4. 3. 1993 vyjádřil souhlas také ministr průmyslu a obchodu Vladimír Dlouhý. Tento krok byl podle názoru vyšetřovací komise klíčový a naprosto zásadní. Právě toto rozhodnutí totiž položilo základ tomu, že v roce 1996 stát (prostřednictvím Fondu národního majetku) přišel o většinovou účast na základním jmění OKD.

Ke dni 8. 3. 1993 byl zpracován privatizační projekt společnosti OKD. Součástí projektu byl mj. požadavek, aby bytový fond byl ponechán v majetku OKD z toho důvodu, aby předmětné byty neztratily povahu služebních bytů ve smyslu občanského zákoníku. Přitom je nepochybné, že OKD v žádném případě pro svoji činnost nepotřebovala držet ve svém majetku více než 44 tisíc bytů. Celou řadu bytů neobývali pracovníci OKD, ale pracovníci jiných společností či organizací.

Zákon č. 102/1992 Sb., kterým se upravují otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, v rozhodné době výslovně připouštěl, aby služební byty byly nikoli ve vlastnictví, ale pouze v nájmu právnické osoby, pro jejíž pracovníky měly byty sloužit. Vyšetřovací komise proto konstatuje, že důvody pro ponechání bytového fondu ve vlastnictví OKD uvedené v privatizačním projektu nebyly přesvědčivé, ale naopak byly s ohledem na tehdy platnou právní úpravu zjevně nesprávné, eventuálně protiprávní. Vyšetřovací komise se domnívá, že Ministerstvu pro privatizaci pod vedením ministra Skalického nic nebránilo v tom, aby bytový fond vyčlenilo z majetku OKD a ponechalo bytový fond například v majetku státu, který by následně byty mohl pronajímat společnosti OKD podle jejich skutečných potřeb. Z odhadu vývoje počtu pracovníků OKD je zjevné, že OKD k zabezpečení bytových potřeb svých pracovníků již od roku 1993 nepotřebovala ani zdaleka všech 44 tisíc bytů, které byly v jejím majetku.

Dne 11. 10. 1993 Ministerstvo pro správu státního majetku a jeho privatizaci (ministr Jiří Skalický) vydalo rozhodnutí o privatizaci OKD, a. s., č. j. (1)630/2150/631/93. Vyšetřovací komise považuje toto rozhodnutí o privatizaci za značně problematické. Akcie privatizované společnosti měly být v rámci základního jmění 27,8 miliardy Kč rozvrženy následovně (nejvýznamnější položky):

Investiční kupony	40 %
Restituční investiční fond	3 %
Národní investiční fond	1 %
Dočasné ponechání na FNM ČR	51,99 %
z toho:	
- do doby vydání nového horního zákona	37,85 %
- rezerva na další útlum dolů	12,59 %
Akcie vydané oprávněným osobám	0,01 %
Bezúplatné převody 12 obcím v regionu	3 %
Bezúplatné převody Revírní bratrské pokladně	1 %.

Vyšetřovací komise z prověřovaných podkladů nezjistila, z jakého důvodu bylo rozhodnuto, že úhrada nákladů spojených s útlumem důlní činnosti bude řešena pomocí snížení základního jmění společnosti pouze na úkor podílu Fondu národního majetku. Předmětné náklady mohly být hrazeny i jinými způsoby, zejména pomocí dotací, které se k tomuto účelu také běžně využívaly. Jen v letech 1993 až 1996 čerpala OKD dotace na útlum těžby ve výši okolo 2 miliard Kč ročně, v roce 1996 šlo dokonce o 2,5 miliardy Kč. Vyšetřovací komisi tedy není zřejmé, proč nebyla daná problematika řešena pomocí dotací i v tomto případě.

Uvedeným rozhodnutím stát sice zajistil, že náklady na útlum dolů nenesli ostatní akcionáři (což bylo zřejmě od počátku politické zadání privatizace OKD, byť samo o sobě nevýhodné pro stát), ale současně, což je horší, se tímž rozhodnutím připravil o svoji většinovou účast na společnosti. Důsledky tohoto kroku byly dalekosáhlé a dá se říci, že šlo o klíčový zlom, protože ztrátou většiny přišel stát v podstatě o veškeré účinné prostředky, jak pozitivně ovlivňovat jak hospodaření OKD, tak celkové dopady její činnosti na region, v němž tato společnost působí.

Ke dni 22. 12. 1995 Fond národního majetku ještě stále vlastnil 53,99 % základního jmění OKD. Dne 28. 2. 1996 vláda vyslovila souhlas s uzavřením smlouvy mezi Fondem národního majetku na straně jedné a OKD na straně druhé, v níž se FNM zaváže k úhradě nákladů na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací ve smyslu zásad uvedených v příloze usnesení vlády ze dne 17. 3. 1993. V bezprostředně následujících dnech po tomto rozhodnutí vlády, tj. ve dnech 1. - 2. 3. 1996, zasedalo představenstvo OKD, které posoudilo pokračující útlum těžby uhlí a průběh restrukturalizace OKD a dospělo k závěru, že v zájmu „zreálnění hodnoty majetku OKD“ a v zájmu „uklidnění minoritních akcionářů“, kteří se obávají znehodnocení svých akcií v důsledku pokračujícího útlumu těžby, je nutno přistoupit k realizaci rezervy na další útlum těžby, tj. snížení základního jmění OKD o částku 3,5 mld. Kč se současným zvýšením zvláštního likvidačního fondu OKD ve stejné výši. Ve skutečnosti šlo o zvýhodnění minoritních akcionářů, zejména bank, fondů či jiných vlastníků akcií OKD. Paradoxně po roce 1999 vláda M. Zemana na základě svých usnesení ze dne 8. září 1999 č. 912 a ze dne 9. května 2001 č. 453, která se týkala útlumu těžebního průmyslu, poskytla dotace na tuto činnost a celou řadu ekologických závazků převedla z OKD na státní podnik Diamo, a. s.

Dnem 19. 4. 1996 je datovaná žádost Fondu národního majetku o revokaci schváleného privatizačního projektu ve dvou bodech: 1) Snížit základní jmění stažením akcií v hodnotě 3,5 mld. Kč, tj. 12,5 % ze základního jmění, a tím „zreálnit“ hodnotu majetku společnosti; 2) Rozšířit počet obcí dotčených důlní činností, kterým mají být bezúplatně poskytnuty akcie, celkem 361 400 ks akcií (tj. cca 1,3 % základního jmění společnosti) pro 11 obcí. Návrh FNM byl zaslán na Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci dne 23. 4. 1996. Ministr průmyslu vyjádřil s daným řešením souhlas. Ministerstvo pro privatizaci dne 28. 5. 1996 rozhodnutím č. j. 470/1295/96 vyjádřilo souhlas se změnou privatizačního projektu, konkrétně snížením základního jmění o 3,5 mld. Kč odprodejem 3500 vlastních akcií společnosti OKD za 1 Kč.

Na základě zmíněných rozhodnutí státních orgánů dne 7. 6. 1996 valná hromada OKD rozhodla o snížení základního jmění, čímž stát definitivně přišel o většinu ve společnosti; státní podíl ve výši téměř 54 % „ze dne na den“ spadl na necelých 46 %. V důsledku snížení základního kapitálu OKD

se stát stal pouze menšinovým akcionářem a svoji vůli mohl na valné hromadě prosazovat již pouze v omezené míře, protože valná hromada rozhodovala zásadně, až na okrajové výjimky, prostou většinou hlasů přítomných akcionářů. Fond národního majetku se za této situace neměl vzdávat většinové účasti na společnosti, a to z mnoha důvodů, mj. počínaje kontrolou nad společností a rozhodováním o jejím směřování a konče v budoucnu předpokládanou doprivatizací, kdy většinový podíl se pochopitelně prodává lépe a výhodněji než podíl menšinový. Stát (FNM) neuzavřel strategické partnerství s minoritními vlastníky, ani si nevyhradil předkupní právo pro akcie převedené obcím.

Z hlediska dalšího vývoje OKD považuje vyšetřovací komise za nutné poznamenat, že podle prostudovaných dokumentů se dne 2. 7. 1996 uskutečnilo jednání mezi vedením OKD na straně jedné a společností Patria Finance, a. s., za níž se jednání účastnil mj. pan Z. Bakala. Společnost Patria Finance, a. s. na jednání přislíbila vedení společnosti OKD „*monitorování pohybu akcií a jeho informování o případných změnách ve složení akcionářské struktury*“. Z dostupných podkladů není zřejmé, k čemu měla tato činnost sloužit, když stát se již o několik týdnů dříve své většinové účasti ve společnosti OKD vzdal a nemohl rozumně předpokládat, že dokáže zabránit kumulaci většinového balíku akcií v jiných rukách. K tomu následně skutečně došlo v letech 1997 – 1998, kdy různými osobami, jednajícími pravděpodobně ve shodě, byly ve velkém skupovány akcie OKD zejména z vlastnictví měst a obcí a rovněž Restitučního investičního fondu. O totéž se stát neúspěšně pokoušel až na jaře roku 1998, tedy se zpožděním dvou let, kdy Fond národního majetku dostal souhlas Ministerstva financí k vůbec prvnímu nákupu akcií ve své historii. To však již bylo pozdě a FNM v této snaze nebyl úspěšný. Pokud si stát chtěl většinu v OKD zachovat, měl na to myslet dříve, než rozhodl o snížení základního jmění společnosti výhradně na svůj úkor (viz výše). Následně všechny dotčené státní instituce pouze překvapeně a bezmocně sledovaly, jak kontrolní balík akcií OKD získal podnikatel Stanislav Pros.

Vyšetřovací komise se v této souvislosti zabývala převody akcií ve vlastnictví obcí v Moravskoslezském kraji na společnost EUROBROKERS, a. s. Společnost OKD a vláda usilovaly o to, aby obce, které jsou ovlivněné těžbou uhlí, spolupracovaly se společností OKD prostřednictvím svých akciových podílů. Z tohoto důvodu vybrané akce obdržely akcie na jméno. Znění stanov v roce 1998 nepřipouštělo převod akcií na jméno OKD v držení obcí ani se souhlasem představenstva, pokud obce čelily důsledkům těžby (jinak postačil souhlas představenstva). Změny stanov byly předloženy až v lednu 1998 rejstříkového soudu k tomu, aby byly zapsány do obchodního rejstříku.

Společnost EUROBROKERS, která zastupovala skupinu obcí, jež držely akcie OKD, požádala představenstvo OKD na začátku května o souhlas s převodem těchto akcií na jméno. Souhlas byl během dvou dnů (!) udělen, přesto, že stanovy společnosti, třebaže zatím neúčinné, zakazovaly tento souhlas poskytnout, a přesto, že dlouhodobě deklarovaný cíl OKD byla spolupráce s obcemi, které dostaly své akciové podíly z majetku státu. Vzhledem k tomu, že již v té době bylo známé, že se připravuje převzetí OKD jiným majoritním akcionářem, šlo s ohledem na souhlas představenstva o tzv. přátelské převzetí. Vyšetřovací komise se domnívá, že jednání členů představenstva bylo v rozporu s jejich povinnostmi vyplývajícími z obchodního zákoníku a že nelze vyloučit, že by se dala namítnout neplatnost rozhodnutí představenstva. Kromě toho bylo jednání představenstva nepochybně v rozporu s povinností loajality vůči společnosti, neboť

společnost měla zájem o spolupráci s obcemi dotčenými těžbou, a proto jim ostatně byly poskytnuty v minulosti bezplatně akcie. V této souvislosti vyšetřovací komise zdůrazňuje, že ze strany státu nedošlo k žádné reakci, ačkoliv byl převod akcií obcí z právního hlediska sporný. Ještě v době po ztrátě majority v OKD bylo možné soudně napadnout postup představenstva, a zvrátit tak převod akcií z vlastnictví obcí na spol. EUROBROKERS.

V září 1998 společnost Prosper Trading, a. s., Stanislava Prose prodala svůj většinový podíl v OKD společnosti KARBON INVEST. Dne 28. 9. 1998 představenstvo OKD schválilo nákup 100 % akcií společnosti K. O. P., a. s., vlastněné pány Koláčkem, Otavou, Przybylou. Dne 17. 11. 1998 se Viktor Koláček stal předsedou představenstva společnosti KARBON INVEST, která v té době již ovládala OKD. Dne 18. 12. 1998 mimořádná valná hromada OKD schválila Smlouvu o zásadách vzájemných vztahů mezi KARBON INVEST, OKD a Českomoravskými doly, a. s., při koordinaci a integraci společných podnikatelských aktivit. Smlouva byla uzavřena dne 19. 1. 1999. Valná hromada také zvolila Viktora Koláčka členem a předsedou představenstva OKD. Dne 22. 1. 1999 pak došlo k uzavření čtyř mandátních smluv a smlouvy o obchodním zastoupení mezi KARBON INVEST a OKD na dobu neurčitou.

Nejpozději od konce roku 1997 byl stát ze strany některých dalších akcionářů upozorňován, že vedení OKD určitými svými aktivitami společnosti neprospívá, ale naopak ji poškozuje a zvýhodňuje ovládajícího akcionáře. Vyšetřovací komise považuje za důležité poukázat na skutečnost, že stát v souvislosti s možným poškozením společnosti OKD zcela rezignoval na uplatňování svých práv akcionáře, v této době již menšinového. Vyšetřovací komise nezaznamenala, že by státní orgány zformulovaly a z pozice akcionáře podaly byť jedinou žalobu na náhradu škody ze strany představenstva, a to ani v pozdějších letech, i když to výše státního podílu stále a po celou dobu umožňovala, až do privatizace menšinového podílu (1998-2004).

Odbočka - ČSM, ČMD a KOP

Malým, ale důležitým kamínkem v mozaice privatizačního příběhu je privatizace Dolu ČSM. Stonavský Důl ČSM byl perspektivním dolem OKD, ve kterém byly před rokem 1989 provedeny rozsáhlé investice a tento důl měl zajistit OKD vysoké výnosy a rentabilitu (v roce 1993 se v dole ČSM nacházelo cca 15 % zásob černého uhlí v OKD). V roce 1990 byl ministrem hospodářství V. Dlouhým vyčleněn z OKD a vložen do společnosti ČMD, a. s. (společně s dolem Kladno a dolem Tuchlovice v Čechách). Již během vyčlenění z OKD v roce 1990 stál v čele ČSM Ing. Viktor Koláček, pozdější důležitá postava privatizace. ČMD byla poté částečně privatizována, přičemž státu zůstal podíl ve výši 45 % na základním kapitálu. Akciový podíl státu měl být posléze v roce 1996 privatizován. Ministerstvo pro privatizaci původně zamýšlelo prodej na základě soutěže účastníků, nicméně Vladimír Dlouhý osobně podpořil přímý prodej za cenu akcií na kapitálovém trhu společnosti K. O. P., která vlastnila majoritní podíl v ČMD. Vzhledem k nefunkčnosti trhu však cena nebyla pro privatizační účely relevantní, přesto oproti původnímu návrhu Ministerstva pro privatizaci nedošlo k soutěži. K. O. P. ovládal V. Koláček. V roce 1996 byl minoritní podíl v ČMD prodán Koláčkovu K. O. P. za cenu 189 000 000 Kč, která měla odpovídat průměrné ceně akcie na kapitálovém trhu, minimálně však 130 Kč. Součástí privatizační smlouvy bylo předkupní právo státu v případě, že K. O. P. bude ČMD převádět dále.

V roce 1999 překvapivě bylo celé K. O. P. koupeno společností OKD. Předkupní právo státu na akcie ČMD se neuplatnilo, protože byla převáděna mateřská společnost K. O. P. Vyšetřovací komise připomíná, že *modus operandi* je obdobný jako v případě předkupního práva nájemníků bytů OKD, a přesto se Ministerstvo financí nepoučilo. Každopádně, peníze, které OKD za K. O. P. zaplatila, sloužily k ovládnutí samotné OKD ze strany bývalých akcionářů K. O. P. V. Kolářka a P. Otavy a pravděpodobně ke splacení úvěrů sloužících k tomuto ovládnutí. V této souvislosti je důležité, že K. O. P. byla OKD koupena za 4 mld. Kč, přičemž hodnota ČMD, kterou stát před rokem prodal společnosti K. O. P., byla stanovena na základě ocenění na 1 774 826 000 Kč. Podíl ve výši 45 % tak měl hodnotu 798 671 000 Kč. Nabyvatelé akciového podílu státu na ČMD, a. s., Koláček s Otavou, tak dosáhli během jediného roku několikanásobného výnosu na celé transakci ve výši cca 609 mil. Kč, přičemž vyšetřovací komise se domnívá, že újma státu odpovídá právě této částce. Vyšetřovací komise se domnívá, že jednání představitelů státu bylo již v minulosti kritizováno, přesto nebylo orgány činnými v trestním řízení podrobeno zkoumání. Je možné, že vzhledem k možnému stavění promlčecích lhůt lze odpovědné osoby trestně stíhat.

Restrukturalizace OKD

Dne 9. 5. 2001 vláda České republiky přijala usnesení č. 453 k návrhu restrukturalizace OKD. Ztráty z odpisu ceny nepotřebného majetku budou vypořádány proti zvláštnímu likvidačnímu fondu, popřípadě na vrub jmění OKD, přitom se předpokládá, že nepotřebný majetek bude soustředěn na Důl Odra a převeden na státní podnik DIAMO za symbolickou cenu 1 Kč.

Usnesení neobsahuje žádnou zmínku o dalším osudu bytového fondu. Skutečností je, že i po provedené restrukturalizaci zůstal bytový fond v majetku „soukromé“ společnosti OKD, kterou plně ovládala společnost KARBON INVEST a stát v ní hrál ve všech ohledech „druhé housle“. Vyšetřovací komise z prostudovaných podkladů nezjistila, zda vůbec byla otázka bytového fondu v rámci jednání o způsobu restrukturalizace diskutována a pokud ano, jakým způsobem jednání probíhala. Jednoznačně však je, že i v tomto případě vyšel z jednání o restrukturalizaci OKD jako vítěz nikoliv stát, ale společnost KARBON INVEST.

Tunelování OKD

Společnost OKD krátce poté, co ji ovládla společnost KARBON INVEST, uzavřela s posledně jmenovanou několik mandátních smluv, podle kterých měla společnost KARBON INVEST zajišťovat různé služby – právní, obchodní, personální či účetní. Obdobné smlouvy byly uzavřeny také s ČMD. Roční výnosy z těchto smluv se pohybovaly od 550 mil. Kč v roce 2000 až po 681 mil. v roce 2003.

Tyto smlouvy a plnění z nich se staly předmětem zájmu Policie ČR v roce 2003 a v roce 2006 trestní řízení vedené proti akcionářům společnosti KARBON INVEST, Otavovi, Kolářkovi a Przybylovi vyústilo v podání obžaloby z trestného činu zneužívání informací v obchodním styku, což je ustanovení trestního zákoníku, které postihovalo tunelování společností (tzv. self-dealing). Podle obžaloby bylo plnění mandátních smluv zčásti fiktivní a zčásti předražené a společnost KARBON INVEST vykonávala spíše metodickou a koordinační činnost. Svého postavení v OKD

a KARBON INVEST podle obžaloby akcionáři KARBON INVEST rovněž využívali k tomu, aby nebyl přiměřeně rozdělován zisk OKD, a to přestože OKD měla kladné hospodářské výsledky a všem akcionářům příslušelo právo na dividendu. Podle státního zástupce bylo záměrem tohoto postupu nakumulovat částku nerozděleného zisku do doby, kdy bude zcela ovládnuta OKD, a poté kumulované zisky vyplátit formou dividend, k čemuž po privatizaci v roce 2004 došlo.

Poté co byla podána obžaloba u KS v Ostravě, bylo na základě návrhu obžalovaných velmi nestandardním rozhodnutím Nejvyššího soudu rozhodnuto o delegaci věci ke KS v Hradci Králové, údajně z důvodu negativního mediálního obrazu. Takové rozhodnutí o delegaci bylo unikátní a mohlo zakládat podezření z účelového jednání ve prospěch obžalovaných. KS v Hradci Králové obžalované v roce 2009 zprostil obžaloby a rozsudek doručil dozorujícímu státnímu zástupci. Nadřízený zkušeného dozorujícího státního zástupce, tehdy služebně mnohem mladší Martin Suchý, udělil závazný pokyn neodvolat se. Později Martin Suchý podle svědecké výpovědi K. Kaldy odůvodnil rozhodnutí neodvolat se tím, že „*není možné kriminalizovat úspěšné podniky*“. Paradoxem je, že v rámci trestního stíhání byl zjištěn a částečně zajištěn majetek, kromě akcií společnosti KARBON INVEST, které nebyly nalezeny, avšak tyto podezřelé skutečnosti vláda nevezala při privatizaci OKD v roce 2004 v úvahu.

Pokud jde o zjištění, vyšetřovací komise považuje dané jednání za učebnicový příklad tunelování a v tomto ohledu souhlasí se závěry obžaloby proti akcionářům KARBON INVEST. Vyšetřovací komise se domnívá, že jednáním pana Suchého došlo ke spáchání t. č. zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 trestního zákona popř. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 trestního zákona, neboť je přesvědčena, že nadřízený soud by pravděpodobně dospěl k závěru, že jednání obžalovaných bylo trestným činem. Rovněž není vyloučeno, že je za určitých okolností stále možné dovodit trestní odpovědnost V. Koláčka, neboť V. Koláček spolu s P. Otavou (který již zesnul) pokračoval v eventuálním trestním jednání i po sdělení obvinění a soudní rozhodnutí se týkalo pouze této části skutku.

Dále vyšetřovací komise opakovaně upozorňuje na odpovědnost státu, resp. odpovědných ministerstev, tedy Ministerstva financí, Ministerstva průmyslu a obchodu, a FNM, které měly asertivně postupovat proti činnosti majoritního akcionáře v OKD. Česká republika mohla efektivně bránit zájmy společnosti OKD, i když byla v postavení minoritního akcionáře, nevyužila ustanovení obchodního zákoníku a nebránila se vůči takovému postupu, byť její minoritní akciový podíl nebyl marginální.

Plnily-li by kompetentní orgány své úkoly, mohly zabránit tunelování a vyvádění prostředků z OKD. Tyto prostředky mohly být použity na investice, odměňování zaměstnanců OKD nebo zvyšování příjmu státního rozpočtu. Bohužel se tak nestalo a velkou část výkonu OKD získal shora uvedeným postupem majoritní akcionář. Uvedený postup také snižoval některé ukazatele, jako zisk, a deformoval ukazatele finančních toků, což mělo posléze negativní vliv na hodnotu státního podílu v OKD během privatizace minoritního podílu v roce 2004. Vyšetřovací komise zjistila, že vlastníci vložili cca 3 mld. Kč do dceřiné společnosti OKD, podnikatelská, a. s. Tyto prostředky mají neprokazatelný důvod a spíše ukazují na přípravu privatizace po vzoru Mostecké uhelné, a. s., kdy došlo k zaplacení společnosti jejími vlastními prostředky. Tuto skutečnost také vláda nevezala v potaz při privatizaci minoritního podílu v OKD v roce 2004. Nejednalo se o neveřejné

informace, přesto neaktivita zástupců státu nedostatkem podávaných informací ovlivnila politickou diskusi na vládní úrovni, neboť vyvolala dojem, že stát ze společnosti nic nemá nebo nemůže získat.

Argumentace minoritním podílem se objevovala v politické diskusi jako důvod pro privatizaci minoritního podílu za daných podmínek. Je sice pravda, že minoritní akcionář je v horším postavení než akcionář majoritní, nicméně právní řád ČR dával a stále dává minoritnímu akcionáři právní prostředky k tomu, aby se efektivně bránil proti zneužívání postavení majoritního akcionáře. Základním problémem tedy nebylo minoritní postavení, ale nevyužívání dostupných zákonných prostředků.

Část 2 - Privatizace minoritního podílu v OKD

Dokončení privatizace

Úvodem je třeba říci, že situace, ve které se nacházela vláda Vladimíra Špidly, nebyla ideální. Minoritní podíl jí neumožňoval ovládnutí OKD a navíc majoritní akcionář neumožnil státu, aby měl své zástupce ve výkonných a dozorčích orgánech společnosti. Na druhou stranu minoritní podíl umožňoval bránit přijetí zásadních rozhodnutí, která by měla na OKD negativní vliv. Kvalifikovaná minorita ve výši cca 45 % podílu na základním kapitálu OKD umožňovala státu, aby hájil svá práva akcionáře, včetně práva na podíl ze zisku společnosti. Stát nebyl v tísní a byla to spíše společnost KARBON INVEST, která naléhala na prodej minoritního podílu státu, než naopak.

Politické rozhodnutí vlády Vladimíra Špidly o prodeji akcií OKD navrženým postupem bylo přijato dne 23. dubna 2003 přesto, že celá řada členů vlády vyjádřila o privatizaci pochybnosti. Zajímavým zjištěním je, že proti privatizaci za daných podmínek se postavili zejména neekonomičtí ministři. Např. Pavel Dostál se zajímal o osud bytů, a zda byly oceněny dceřiné společnosti. Petra Buzková poukazovala na nekvalitně zpracovaný návrh privatizační smlouvy. Marie Součková usilovala o to, aby cena zohlednila i dceřiné společnosti. Jak je patrné, i laikům bylo zřejmé, že transakce vykazuje základní nedostatky. Každopádně námitky nebyly zohledněny a hlasovalo se o předloženém návrhu. Toto rozhodnutí bylo následně prováděno zejména zodpovědnými ministry financí Bohuslavem Sobotkou a průmyslu a obchodu Milanem Urbanem. Na základě zjištění vyšetřovací komise lze konstatovat, že stát zastoupený zodpovědnými úředníky si při tomto prodeji nepočínal dostatečně obezřetně a s náležitou pečlivostí.

Chybné bylo již samotné rozhodnutí o zahájení exkluzivního jednání o prodeji akcií s majoritním akcionářem OKD, společností KARBON INVEST, ze dne 12. 11. 2003. Toto rozhodnutí, které bylo zdůvodňováno snahou o zajištění stabilizace společnosti OKD a s tím souvisejícím zachováním pracovních míst, bylo snad dobře míněno, nicméně bylo založeno na naivní důvěře a zejména zcela mylné predikci budoucího vývoje. O pár měsíců později, ještě před podpisem privatizační smlouvy, došlo k podvodnému jednání majitelů společnosti KARBON INVEST vůči

vládě jejich utajeným jednáním o prodeji akcií společnosti KARBON INVEST společnosti pana Bakaly a spol.

Díky rozhodnutí vlády privatizovat akcie OKD oslovením jediného partnera se stát zbavil možnosti takto získat tržní hodnotu prodávaného balíku akcií OKD. Takovému postupu (tj. vyzvat potenciální zájemce k podání indikativních nabídek na odkoupení akcií OKD) přitom nic nebránilo, naopak se jedná o postup, který je žádoucí i z hlediska posuzování možné veřejné podpory.

Z analýzy časové posloupnosti jednotlivých kroků na straně vlády vyplývá, že stát neprojevil žádnou skutečnou snahu o řádné zjištění tržní hodnoty akcií OKD, které se rozhodl prodat. Znalecký posudek a jiné dokumenty byly zjevně zpracovávány v časové tísní, v mizerné kvalitě a dle všeho se záměrem dospět k co možná nejnižší ceně prodávaných akcií. Přestože se i během jednání vlády vyskytly pochybnosti o správnosti ceny stanovené na základě posudku a jednání, kompetentní osoby neprovedly nic, aby stát získal za akcie tržní hodnotu.

Znalecký posudek i z laického pohledu obsahoval celou řadu zřejmých pochybení, proto vyšetřovací komise požádala znalecké kolegium zřizované při Ministerstvu spravedlnosti ČR v oboru oceňování podniku o vyjádření k posudku. Znalecké kolegium dospělo k závěru, že posudek trpí závažnými vadami, a ohodnotilo ho nejnižší možnou známkou. Přestože znalec byl v trestním řízení osvobozen, vyšetřovací komise se vzhledem ke svým zjištěním domnívá, že soudy nezohlednily veškeré skutečnosti. Vzhledem k tomu, že důsledky tohoto jednání by mohly být v případě jeho nepostihování pro českou ekonomiku a hospodaření státu závažné, rozhodla se podat podnět ministryni spravedlnosti, aby zvážila stížnost pro porušení zákona v této věci.

FNM zcela rezignoval na kritické posouzení závěrů znaleckého posudku nebo znalcem použité oceňovací metody. FNM rovněž zcela nedbale přistoupil k formulaci zadání pro znalce a ke zpracování znaleckého posudku přistoupil pozdě. Právě postup FNM směřující k získání jakkoliv nekvalitních „odborných“ ekonomických posudků naznačuje, že skutečným zájmem nebylo získat objektivní a kompetentní názor na hodnotu prodávaného balíku akcií, ale čistě formálně vytvořit podklady. Kontrolní systém ze strany MF, resp. ministra financí, jako nadřízeného orgánu v této věci zcela selhal.

Časová posloupnost jednotlivých událostí rovněž naznačuje, že pan Sobotka a pan Urban se snažili dokončit proces prodeje akcií OKD před vstupem ČR do EU (tedy před 1. květnem 2004). Pravděpodobným důvodem byla snaha vyhnout se kontrolním procesům ze strany orgánů EU, a tím prodloužení nebo ohrožení celého prodeje. Tento záměr byl zmařen ze strany ÚOHS, který svým rozhodnutím ze dne 30. dubna 2004 nepovolil výjimku ze zákazu veřejné podpory. Privatizační smlouva uzavřená na jaře 2004 nikdy nenabyla platnosti. Podle usnesení vlády ze sklonku roku 2003 měli ministři Sobotka s Urbanem v případě neúspěchu jednání (za to lze považovat neudělení výjimky ÚOHS ze zákazu veřejné podpory ve smyslu paragrafu 6 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, s odůvodněním, že prodej za vládou schválenou privatizační cenu představuje zvýhodnění a je veřejnou podporou) navrhnout privatizaci veřejnou soutěží. Exkluzivita pro KARBON INVEST platila do konce března 2004 a nebyla prodloužena. Přesto, že KARBON INVEST neměl exkluzivitu (ztratil ji v březnu 2004) a o majetkový podíl státu v OKD měly zájem i jiné subjekty, ministři Sobotka s Urbanem jednali pouze se společností KARBON INVEST. Privatizace OKD byla dokončena v září 2004, kdy Grossova vláda opětovně rozhodla o

prodeji akcií OKD nabyvateli, spol. KARBON INVEST. Vyšetřovací komise zjistila, že dlouho před jednáním vlády obdrželo Ministerstvo financí a FNM právní rozbor advokátní kanceláře Allen & Overy, které doporučovaly vyhlášení veřejné soutěže na prodej podílu státu na spol. OKD (cit. „*domníváme se, že v současné situaci je jediným možným řešením vyhlášení veřejné soutěže na koupi prodávaných akcií adresované neomezenému počtu zájemců*“). Přesto Ministerstvo financí nepředložilo vládě informaci o tomto odborném doporučení právního poradce.

Z chronologie jednotlivých události tedy vyplývá, že dominantním zájmem bylo prodat minoritní podíl státu v OKD *co nejrychleji*. K tomuto závěru vede nejen zdokumentovaný postup ministra Sobotky, ale i absence jakýchkoliv relevantních analyticko-odborných materiálů, které by se detailně věnovaly řadě předběžných právních a/nebo ekonomických aspektů, které bylo žádoucí prověřit před podpisem smlouvy. Z podkladů zkoumaných vyšetřovací komisí vyplynulo, že předkladatel ministr Sobotka připustil během březnového jednání vlády, že neusiloval o maximalizaci ceny, neboť by nabyvatel mohl mít problém s financováním celé privatizace. Konečná cena stanovená na zářijovém jednání vlády pak nevycházela z jakéhokoliv přezkoumatelného základu – byla výsledkem nabídky spol. KARBON INVEST a diskuse členů vlády, že částka 4 mld. 100 mil. Kč „vypadá lépe“ (dosl. cit. „*kdybychom tu jedničku posunuli o dvě místa doleva*“) než 4 mld. a 1 milion Kč, kterou nabízel KARBON INVEST. Tuto situaci dokreslují slova ministra Bureše: „*Budete sedět na tiskovce, pane premiére, a dotaz novináře bude: „Výborně, my si vážíme vlády, která řekne 4 miliardy 100 milionů, ale proč ne 5 miliard 100 milionů? Kde máte oporu pro ten závěr, že si tu cenu, ignorujete ten časový limit atd., stanovíte takto?*“

Vyjma nízké aktivity ke zjištění skutečné tržní hodnoty prodávaných akcií lze dále konstatovat i totální rezignaci zadavatelů těchto posudků na kritické zhodnocení závěrů „odborných“ poradců. Znalecký posudek zpracovaný VOX CONSULT přitom vykazuje tak značné nedostatky, že k jejich identifikaci není nutné žádné zvláštní odborné vzdělání. Přesto byl tento posudek zadavatelem akceptován.

Je zřejmé, že vláda v rámci prodeje akcií OKD v roce 2004 spoléhala zejména na následné, budoucí chování tehdejších majitelů KARBON INVEST (pánů Koláčka a Otavy), od kterých si vláda slibovala realizaci sociálně motivovaných deklarací (závazků kupujícího). Vláda tedy vyjednávala o nejrůznějších budoucích závazcích KARBON INVEST, přičemž splnění těchto závazků mělo být fakticky garantováno osobní účastí pana Koláčka a pana Otavy na podnikání OKD. Vláda přitom fatálně podcenila riziko v podobě případného odchodu jmenovaných pánů ze společnosti KARBON INVEST (ke kterému ostatně došlo již v průběhu vyjednávání o prodeji akcií OKD v roce 2004).

Nedbalý, či dokonce úmyslný přístup státu (a jím najatých právních poradců) umožnil soukromým subjektům (akcionářům KARBON INVEST či subjektům, které přímo nebo nepřímo ovládal Zdeněk Bakala), aby se na úkor státu obohatily o miliardové částky.

Vyjma obohacení soukromých osob na úkor státu (metodou tzv. „podnikatelského incestu“ – více viz níže) došlo i k oklamání tisíců nájemníků bytů v bytovém fondu pod správou OKD, kteří na základě vyjádření vlastníků společnosti KARBON INVEST důvodně očekávali, že budou mít možnost odkoupení bytů za zvýhodněnou cenu. Nesplnění veřejně pronášených příslibů vzbudilo

oprávněné pocity křivdy u nájemců těchto bytů, kteří později podali stížnost k EK pro protiprávní podporu. A to za situace, kdy byty byly oceněny na částku 40 tis. Kč za byt, i když neodpovídala ceně v místě a čase obvyklé (např. Ostrava)! Ustanovení privatizační smlouvy, které zakotvovalo předkupní právo nájemníků, bylo z původní přísné podoby (ukládacím dopisem Bohuslava Sobotky), která prakticky znemožňovala vyvedení bytového fondu, pozměněno na nevymahatelnou a bezobsažnou formulaci s největší pravděpodobností právníčkou koncernu KARBON INVEST Petrou Novákovou, což následně Bohuslav Sobotka akceptoval předložením této verze k projednání vládou. Nebyla to vláda, která nakonec formulovala omezující podmínky, ale KARBON INVEST spolu s FNM. Postup byl tedy opačný, než by bylo logické.

Jinými slovy řečeno, Bohuslav Sobotka (popř. Milan Urban) nezajistil, aby závazky KARBON INVEST (byty, zaměstnanost) byly právně vynutitelně garantovány ze znění smlouvy právě osobami, které jménem KARBON INVEST vystupovaly (pánové Koláček a Otava). A přitom právě sociální závazky a stabilita OKD byly důvody pro to, aby OKD byla prodána stávajícímu majoritnímu vlastníku za exkluzivních podmínek.

Jménem KARBON INVEST vyjednávali s FNM smlouvu o prodeji akcií OKD pánové Koláček a Otava. Bylo to období, kdy zástupci státu – akcionáři byli odstaveni od spolurozhodování v OKD a zároveň v tomto období byli výše zmínění pánové trestně stíháni (za zneužívání informací v obchodním styku). Z řady veřejných prohlášení představitelů státu bylo zřejmé, že zásadním důvodem exkluzivního vyjednávání o prodeji akcií OKD se společností KARBON INVEST byl zájem státu, aby OKD byla manažersky nadále vedena majiteli KARBON INVEST (tedy panem Koláčkem a panem Otavou). Stát tedy při prodeji akcií spoléhal na to, že nedojde k žádným změnám ohledně akcionářů KARBON INVEST, a majitelé této společnosti byli pro stát, zaměstnance i obyvatele regionu garancí, že činnost OKD bude zachována v původním rozsahu.

Navzdory tomu, že si pánové Koláček a Otava byli vědomi zájmu státu, aby vedli společnost OKD, vyjednávali souběžně oba jmenovaní skrytě se společností CHARLES CAPITAL (tedy s panem Bakalou) o prodeji společnosti KARBON INVEST, která měla být nositelem závazků vyžadovaných státem. Jednání těchto pánů vůči státu lze označit za podvodné. Oba jmenovaní si byli vědomi, že vláda zahájila exkluzivní jednání o prodeji akcií s jimi ovládanou společností (KARBON INVEST) právě z důvodu jejich osobní účasti na podnikání OKD.

Oba pánové tedy jednali s vládou o koupi akcií OKD a současně „tajně“ vyjednávali o prodeji jimi vlastněné společnosti (KARBON INVEST) panu Bakalovi. Lze důvodně předpokládat, že vláda by v roce 2004 postupovala při prodeji akcií OKD jinak, pokud by bylo známo, že pánové Koláček a Otava nehodlají osobní i majetkovou účastí garantovat závazky uložené společnosti KARBON INVEST ve smlouvě o prodeji akcií (září 2004).

V důsledku jednání vlády tedy došlo:

- k prodeji akcií za výrazně nižší než tržní cenu (např. dle posudku hodnoty akcií při vypořádání s minoritními akcionáři)

- závazky kupujícího byly formulovány obecně, nebyly objektivně měřitelné a formulace těchto závazků negarantovala jejich efektivní vynutitelnost (smlouva výrazně ovlivněna nabyvatelem)
- výše smluvních pokut neodpovídala významu zajišťovaného závazku
- smlouva vůbec nepředvíдалa nejrůznější (v praxi běžné) změny personálního či korporátně-organizačního charakteru a vycházela z mylného předpokladu, že kupující bude i nadále ovládán panem Kolářkem a panem Otavou, přitom některé subjekty již věděly o jednání mezi nimi a Bakalou. Příslušný pracovník BIS odmítl v této věci před vyšetřovací komisí vypovídat z důvodu možného trestního stíhání své osoby. Tento pracovník nastoupil krátce po privatizaci na významnou funkci do společnosti KARBON INVEST.

Z hlediska institucionálního je za přístup vlády odpovědné Ministerstvo financí a FNM. Svou odpovědnost nese také ÚOHS jakožto nezávislý úřad státní správy, který v rámci řízení o výjimce z veřejné podpory neměl vůbec v odůvodnění stanovovat cenu, ale žádat její objektivní zjištění. ÚOHS stanovil tržní cenu s ohledem na předložené dokumenty (náhled, posudek a stanovení hodnoty (P67)), které, jak ze zjištění vyšetřovací komise vyplývá, nejsou správné, pravdivé či úplné. Z toho pak logicky plyne, že ani cena, kterou v odůvodnění uvedl ÚOHS nemůže být správná. Výrazný díl odpovědnosti za přístup k prodeji akcií OKD nesou i externí poradci vládních institucí (zejména advokátní kancelář Allen & Overy, Komerční banka a VOX CONSULT).

Jak to bylo s byty?

Členy vyšetřovací komise, stejně jako desetitisíce nájemníků v Moravskoslezském kraji, zajímalo, jakým způsobem byl v privatizaci zohledněn rozsáhlý bytový fond, který společnost OKD vlastnila. Nejprve se vyšetřovací komise zabývala cenou stanovenou ve znaleckém posudku, která určila tržní cenu bytu v bytovém domě na 40 000 Kč na základě srovnávací metody, neboť tato cena je na první pohled velice nízká. Znalec srovnal prodej bytových domů v Třinci, ve kterých ovšem společnost OKD nevlastnila žádné nemovitosti. Jak vyplývá z dokumentů dostupných vyšetřovací komisí, kupní cena v této transakci nebyla 40 000 Kč ale cca 56 000 Kč. Vzhledem k vážným pochybnostem o dané ceně bytů v ostravsko-karvinském revíru se vyšetřovací komise, dotázala obcí, za jaké ceny privatizovaly jak byty jednotlivým kupujícím, tak bytové domy bytovým družstvům do roku 2004. Komise na základě součinnosti s obcemi zjistila, že na území města Ostravy se byty (jako jednotky i jako součásti bytových domů) prodávaly i násobně dražší, nežli bylo v privatizačním znaleckém posudku stanoveno. Navíc tyto prodeje byly uskutečněny s velkou slevou (i 60 %) oproti případným znaleckým posudkům, které určovaly tržní cenu (např. v případě Ostravy-Poruby se odhadní ceny v roce 2004 pohybovaly v intervalech 150-200 000 Kč a převáděny byly nájemníkům za částku 60 000 Kč po slevě).

Dokonce samotná společnost OKD prodávala před rokem 2004 byty ve finských domcích za 60 000 Kč, tedy o 50 % dražší, než na kolik tyto byty byly oceněny. Po privatizaci společnost OKD v souladu s privatizační smlouvou uskutečnila prodej nemovitostí v malém rozsahu. Po privatizaci v roce 2004 prodávala společnost OKD byty ve finských domcích za průměrnou cenu 149 000 Kč,

tedy za více než trojnásobek toho, na kolik byly oceněny. V roce 2005 prodala společnost OKD 199 bytů ve finských domcích, přičemž průměrná cena byla obdobná – cca 140 000 Kč.

Kromě toho si Ministerstvo financí v rámci svého účastenství v řízení o protiprávní státní podpoře v roce 2010 nechalo zpracovat dva znalecké posudky, které měly stanovit tržní cenu bytů ke dni privatizace. První posudek znaleckého ústavu Facility Transactions, a. s., ocenil hodnotu bytového fondu na základě výnosové metody na 3 706 600 000 Kč, tj. 83 250 Kč za jeden byt, přičemž tržní cena v případě prodeje bytových domů by byla 6 480 847 714 Kč, tj. 145 562 Kč za jeden byt (zjištěná tržní cena bytového fondu oproštěná od závazků byla znaleckým ústavem stanovena na více než 18 mld. Kč!). Druhý posudek znaleckého ústavu TACOMA, a. s., ocenil byty výnosovou metodou na 3 538 646 000 Kč, tj. 79 523 Kč za jeden byt.¹

Údaj o ceně bytů, který je uveden ve znaleckém posudku, je tedy nesmyslný a lživý nejen na první pohled, ale také při bližším zkoumání. Vzhledem k počtu prodávaných bytů jsou celkový cenový rozdíl a škoda způsobená státu obrovské. V této souvislosti je třeba se vypořádat s častým argumentem, že předmětem ocenění nebyly byty, ale akcie společnosti OKD, kde měl stát minoritní podíl. K tomu lze říci, že nemovitosti přeci nemění hodnotu v závislosti na tom, kdo je vlastní, a ocenění akcií mělo řádně a správně odrazit hodnotu tohoto rozsáhlého neprodukčního majetku v hodnotě akcií OKD tak, aby členové vlády mohli kvalifikovaně rozhodnout o privatizaci (což platí také o dalších aktivech) a aby exkluzivnímu nabyvateli nebyla poskytnuta hospodářská výhoda.

V původním návrhu privatizační smlouvy, o kterém hlasovala vláda na své březnové schůzi, žádná ustanovení o bytovém fondu nebyla a předkladatel Bohuslav Sobotka ji před jednáním vlády neřešil. Na absenci řešení bytového fondu poukázal na jednání vlády ministr kultury (!) Pavel Dostál. Ustanovení týkající se bytového fondu se do privatizační smlouvy dostala až na základě ukládacího dopisu ministra Sobotky, který uložil FNM, aby mimo jiné po uplynutí pěti let kupující přednostně prodával části bytového fondu nájemníkům za ceny stanovené znaleckým posudkem (bohužel explicitně neobsahoval povinnost vyčlenit bytové jednotky, a tím vytvořit možnost nabídnout je k prodeji). Podle výpovědi Bohuslava Sobotky před vyšetřovací komisí vycházel dopis z jednání na politické úrovni ČSSD, které vyústilo ve výše uvedené požadavky.

Vyšetřovací komise se domnívá, že požadavek přednostního prodeje po uplynutí pětileté lhůty znamená, že po uplynutí pěti let měl být zahájen prodej bytů, přičemž byty měly být přednostně nabízeny nájemníkům. Nic takového však do smlouvy zakotveno nebylo. Požadavky v ukládacím dopise byly zpracovány advokátem kanceláře Allen & Overy Radkem Váňou tak, že kupující měl vymezit bytové jednotky ve svých bytových domech a při převodu je nabídnout nájemcům, přičemž se měl nabyvatel zdržet všeho, co by výkon předkupního práva znemožnilo. Taková konstrukce sice nenaplnila původní účel ukládacího dopisu, nicméně by efektivně mohla zabránit vyvážení a spekulacím s ním. Bohužel toto již oslabené ustanovení bylo dále pozměněno s největší pravděpodobností právní zástupkyní společnosti KARBON INVEST JUDr. Petrou Novákovou, která měla na starost vyjednávání smlouvy za KARBON INVEST. Smluvní ustanovení, které v privatizační smlouvě nakonec zůstalo, ponechává na vůli vlastníka, zda se rozhodne, jestli

---

¹ Všechny posudky pracují s mírně odlišným počtem bytů a bytových domů.

vyčlenění bytové jednotky, nebo bude jiným způsobem nakládat s bytovými domy. Vlastně ustanovení nedává podle názoru vyšetřovací komise ani ekonomický smysl, protože proč by to vlastník činil, když by musel byty nájemníkům prodávat za nízkou cenu? Kromě toho smluvní strany byly vázány mlčenlivostí a nájemníci se o podmínkách, které měly sloužit k jejich prospěchu, nemohli standardním způsobem dozvědět.

Konečná podoba smluvních podmínek týkajících se bytového fondu byla následně schválena B. Sobotkou i přesto, že se zásadním způsobem lišila od podoby podmínky stanovené jeho ukládacím dopisem. Při výslechu svědka Bohuslav Sobotka uvedl, že *„cílem podmínek, které byly včleněny do smlouvy a týkaly se nakládání s bytovým fondem, bylo zajistit nájemníkům předkupní právo za výhodnou cenu bez časového omezení. Cílem těchto podmínek nebylo donutit majitele bytů k jejich prodeji v nějakém časově definovaném období.“*

Vyšetřovací komise se domnívá, že cíle nemohlo být dosaženo právě v okamžiku zakotvení této doložky. To plyne z prosté logiky věci, o které již byla řeč. Jaký rozumný podnikatel by z vlastní vůle dopustil realizaci předkupního práva za takových podmínek, pokud by to již předem neslibil!? Jediným způsobem, jak zajistit realizaci předkupního práva, by podle názoru vyšetřovací komise byla rozvazovací podmínka, že nabyvatel musí nabídnout byty k prodeji do určitého data. Vyšetřovací komise hodnotí jednání Bohuslava Sobotky jako závažné pochybení.

Vyšetřovací komise zjistila, že v současné době vlastní bytový fond společnost Residomo, s. r. o., přičemž tato společnost není vázána závazky z privatizační smlouvy ani není jakýmkoliv jiným způsobem zajištěno plnění závazků z privatizační smlouvy dle čl. 7.6 (tj. zvýhodněné předkupní právo vůči nájemníkům) ze strany společnosti RPG Industries (nástupnická společnost společnosti KARBON INVEST), neboť společnost Residomo, s. r. o., již není součástí holdingu BXR a je pravděpodobně vlastněná jiným konečným vlastníkem. Vyšetřovací komise se domnívá, že tímto mohou být porušeny podmínky zakotvené v kapitole 7 privatizační smlouvy, přičemž MF dosud neuplatnilo příslušnou smluvní pokutu a neuplatnilo ani jiné možné právní kroky. Vyšetřovací komise připomíná, že podle zákona o majetku ČR jsou organizační složky státu povinny vymáhat smluvní pokuty a další práva. Kromě toho nelze vyloučit, že na jednání společnosti RPG Industries lze nahlížet jako na záměrné maření podmínky (zakotvené v čl. 7. 6. (d) privatizační smlouvy) podle § 549 občanského zákoníku, který stanoví, že *„zmaří-li záměrně, aniž je k tomu oprávněna, splnění podmínky strana, které je nesplnění podmínky na prospěch, považuje se podmínka za splněnou“*.

Podle názoru vyšetřovací komise bylo rovněž porušeno ustanovení článku 7.6 (a) privatizační smlouvy, které stanovilo, že společnost OKD bude řádně spravovat a udržovat bytový fond společnosti. Vzhledem k provedené restrukturalizaci však tato podmínka splněna nebyla, neboť bytový fond skončil ve správě zcela jiné společnosti (třebaže nástupnické) s jiným IČO. Bohužel pro Českou republiku pro případ porušení této podmínky nebyla sjednána smluvní pokuta.

Důsledky privatizace minoritního podílu

Ze zjištění vyšetřovací komise vyplývá, že ČR prodala podíl v OKD pod cenou, přičemž hodnota podílu mohla být mnohem vyšší. Státní zastupitelství vyčíslilo v rámci trestního řízení se znalcem

a manažery FNM hodnotu státního podílu na 9,8 mld. Kč. ČR se přihlásila u trestního soudu o náhradu škody ve výši 5,7 mld. Kč. Vyšetřovací komise se domnívá, že se jedná o minimální částku, přičemž hodnota podílu mohla být i vyšší. Výhoda, která byla poskytnuta nabyvateli, je podle názoru vyšetřovací komise protiprávní a neslučitelnou státní podporou poskytnutou v rozporu s ustanovením čl. 107 odst. 1 SFEU a čl. 108 odst. 3 SFEU. Protiprávní státní podpora může být stále vymezena, přičemž tato podpora má být vymáhána u skutečného beneficenta – kterým byly v konečném důsledku především pánové Koláček, Otava, Bakala, Kadas a další.

První stížnost u Evropské komise

To, že podíl v OKD byl privatizován ve skutečnosti podnikatelům kolem Zdeňka Bakaly, vzbudilo nevoli u dalších zájemců o tento podíl, zejména u skupin J&T a Penta. Společnost Penta Finance, a. s., v lednu 2005 podala proti privatizaci stížnost u Evropské komise z důvodu nedovolené veřejné podpory. Evropská komise (konkrétně GŘ pro energii a dopravu) se na základě této stížnosti dotázala České republiky. Položila celkem 4 otázky, které se týkaly procesu privatizace a na které mělo odpovědět Ministerstvo financí. Vyšetřovací komise zjistila, že skutečným autorem odpovědi nebylo Ministerstvo financí a jeho úředníci, ale advokáti advokátní kanceláře PWP – jak vyplývá ze zkoumaných dokumentů, pravděpodobně Radek Pokorný a Richard Wagner. Advokátní kancelář PWP v dané době zastupovala nabyvatele akciového podílu v OKD, společnost KARBON INVEST a hájila jeho zájmy. Odpověď byla úředníky pouze formálně upravena a zaslána Evropské komisi jako odpověď MF. Přitom pro členské státy platí zásada loajality, která dle názoru vyšetřovací komise byla v tomto bodě porušena (čl. 4 odst. 3 Smlouvy o EU, popř. předchozí ustanovení Smluv).

Sama tato skutečnost je nepochybně naprosto nepřijatelná, ovšem odpověď, kterou tato advokátní kancelář fakticky zpracovala, dokonce obsahuje nesprávné, zavádějící a nepravdivé informace, přičemž zamlčuje jiné, podstatné informace. Nepravdivé informace se týkají zejména znaleckých posudků, tržní ceny a transakce mezi vlastníky společnosti KARBON INVEST, V. Koláčkem a Otavou a Charles Capital (Zdeňkem Bakalou). Vyšetřovací komise se domnívá, že uvedením nepravdivých informací mohlo dojít ze strany některých osob, včetně advokátů, ke spáchání trestného činu podvodu či poškozování cizích práv. V případě dotčených advokátů se může také jednat o porušení etických norem advokátní profese (etického kodexu České advokátní komory).

Druhá stížnost u Evropské komise

Druhá stížnost byla v lednu 2008 podána sdružením nájemníků ze stejného důvodu jako první stížnost. Česká republika měla odpovědět na otázky Evropské komise, které se týkaly privatizace. Oproti předchozímu případu Česká republika najala na zpracování odpovědi mezinárodní advokátní kancelář CMS Cameron Mc Kenna. Podobně jako v minulém případě došlo v rámci zpracování odpovědi k spolupráci s právními zástupci nabyvatele – s bruselskou advokátní kanceláří Cleary Gottlieb Steen & Hamilton LLP, včetně toho, že této advokátní kanceláři byly nestandardně poskytnuty neveřejné dokumenty. MF také na odpovědi spolupracovalo se znalcem Rudolfem Douchou z VOX CONSULT, který zpracoval původní, dle vyšetřovací komise

nepravdivý znalecký posudek a snažil se jej v této odpovědi obhájit a který posléze čelil trestnímu stíhání.

Stejně jako v minulém případě se vyšetřovací komise domnívá, že MF poskytlo zavádějící, nepřesné a nepravdivé informace, přičemž jiné, podstatné a důležité informace Evropské komisi zamlčelo. Nepravdivé či zavádějící informace ministerstvo poskytlo, zejména pokud jde o znalecký posudek, jiná ocenění či výnosy bytového fondu OKD. Vyšetřovací komise se domnívá, že uvedením nepravdivých informací mohlo dojít ze strany některých osob, včetně advokátů, ke spáchání trestného činu podvodu či poškozování cizích práv nebo trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. V případě dotčených advokátů se může také jednat o porušení etických norem advokátní profese (etického kodexu AK). Jak je uvedeno níže, v roce 2009 a 2010 daroval Z. Bakala třem politickým stranám (ODS, TOP 09, Věci veřejné) 29,3 mil. Kč. Podle názoru vyšetřovací komise nelze vyloučit, že přístup MF by mohl být ovlivněn tímto darem, neboť v úřednické vládě byl ministrem financí nominand za ODS Eduard Janota a vrchním ředitelem MF Tomáš Uvíra, rovněž (neúspěšný) nominand ODS.

Jak již bylo výše uvedeno, Ministerstvo financí si nechalo zpracovat znalecké posudky ke dni privatizace od dvou znaleckých ústavů. Tyto posudky byly poté vyhotoveny v červenci 2011 a září 2011 (tedy po rozhodnutí Evropské komise) a ukazovaly, že tržní cena bytů byla minimálně dvojnásobná. Ministerstvo financí tedy vědělo, že znalecký posudek, na němž bylo založeno rozhodnutí Evropské komise, je zjevně nesprávný, avšak o této skutečnosti neinformovalo Evropskou komisi, aby mohla revidovat své rozhodnutí, a ani nečinilo jiné kroky, které by závažnosti závěrů znaleckých posudků odpovídaly. Kromě toho právní nástupce společnosti KARBON INVEST poskytl Evropské komisi analýzu zpracovanou společností Ernst & Young, s. r. o., která obsahuje mimo jiné indikativní ocenění (tzv. Indicative valuation analysis) bytového fondu. Toto ocenění oceňuje byty na částku od 32 200 Kč do 43 200 Kč (v závislosti na scénářích). Podle vyšetřovací komise toto ocenění vůbec nezohledňuje mnohé podstatné skutečnosti (mimo jiné také to, že byty i bytové domy byly v dané době v rámci privatizací obecních bytů prodávány za mnohem vyšší ceny) a komise ho považuje za nesprávné. V tomto ohledu je závažnější skutečnost, že společnost Ernst & Young neměla v době zhotovení ocenění oceňování nemovitostí zapsáno v obchodním rejstříku jako předmět své činnosti. Podle živnostenského rejstříku totiž neměla v dané době oprávnění poskytovat oceňování nemovitostí (jako vázanou živnost), což ale fakticky učinila tím, že za úplaty poskytla shora uvedené ocenění v rámci poskytnuté analýzy. V tomto ohledu se mohla společnost Ernst & Young dopustit správního deliktu neoprávněného podnikání podle § 61 zák. č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. Problém vyšetřovací komise spatřuje také v tom, že renomovaná nadnárodní společnost podává ocenění v takto závažné věci, aniž by měla oprávnění, přičemž samotné ocenění vzbuzuje velké pochybnosti. Je otázka, zda je to ojedinělý exces, či běžná praxe, která by měla samozřejmě závažné důsledky vzhledem k rozsahu činností, které skupina Ernst & Young v českém hospodářství vykonává.

Ze zjištění vyšetřovací komise vyplývá, že motivace k těmto krokům ze strany národních orgánů byla vysvětlována ochranou domnělých zájmů ČR před vznikem finančních škod, čímž došlo k opětovnému porušení čl. 4 odst. 3 Smlouvy o EU. Přitom v rozporu s obecným povědomím by ČR nehrozily žádné sankce, pouze by musela vymáhat nedovolenou podporu od příjemců nedovolené podpory, tak aby došlo k obnovení rovnováhy na trhu.

Revize rozhodnutí Evropské komise

Evropská komise ve shora uvedených případech neshledala, že by privatizace OKD obsahovala prvky státní podpory (viz vyrozumění ČR ze dne 25. srpna 2006 a 13. července 2011). Vyšetřovací komise má za to, že její závěry byly postaveny na nesprávných informacích, které jí poskytl fakticky nabyvatel akciového podílu. Vyšetřovací komise je názoru že ČR by měla dostát principu čl. 4 odst. 3 Smlouvy o EU a poskytnout Evropské komisi objektivní pravdivé a relevantní údaje spolu s vyčíslením nedovolené veřejné podpory poskytnuté spol. KARBON INVEST v roce 2004.

Evropská komise poté, co zjistí, že její rozhodnutí bylo založeno na nepravdivých skutečnostech, může podle unijních předpisů zrušit již přijaté rozhodnutí. Přitom již v minulosti mohlo být toto jednání iniciováno.

Vyšetřovací komise zjistila, že MF v minulém volebním období neformálně oznámilo, že privatizace mohla obsahovat prvky podpory. Proto vyšetřovací komise již v roce 2018 oslovila komisařku pro hospodářskou soutěž Margrethe Vestager a Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž Evropské komise. Komisařka vyšetřovací komisi sdělila, že podle informací Evropské komise probíhá na národní úrovni trestní řízení ve věci znaleckého posudku a Evropská komise vyčká výsledku řízení. Vyšetřovací komise se domnívá, že existuje dostatek skutečností, které opravňují Evropskou komisi k zahájení tzv. formálního vyšetřovacího řízení ve věci protiprávní státní podpory v tomto případě, a je toho názoru, že Evropská komise setrvává v nečinnosti. Vláda ČR by měla žádat Evropskou komisi o opětovné otevření řízení o poskytnutí této veřejné podpory. Nelze zapomínat, že účinek státní či veřejné podpory, která byla poskytnuta příjemcům, stále trvá a narušuje hospodářskou soutěž v ČR i jinde v EU. Protiprávně získané prostředky jsou investovány do nemovitostí, vlastnictví cyklistických klubů, obchodů s luxusním zbožím či do médií a pomáhají tak z těchto trhů vytlačovat konkurenty, kteří podnikají za běžných podmínek. Druhou možností dosažení téhož výsledku je podat formální stížnost ve věci protiprávní státní podpory, popř. připojit se k již podaným stížnostem a pokusit se o vrácení chybějících miliard do státního rozpočtu.

Vyšetřovací komise se v souvislosti s řízením o protiprávní státní podpoře rovněž zabývala činností bývalého eurokomisaře a lobbisty Pavla Teličky, společníka společnosti BXL Consulting, ve které byl dále společníkem pan P. Ježek a společnost Becker Poliakoff zastoupená panem M. Klimplem. Jak vyplývá z registru lobbistů EP a z obchodního rejstříku, pan Telička vykonával v minulosti činnost ve prospěch společností spjatých se společností KARBON INVEST (resp. jejími dceřinými společnostmi) a skupinou NWR. Becker Poliakoff a BXL Consulting mají také spojitosti s podnikatelskými aktivitami pana Bakaly. Bývalý spolupracovník a přítel Pavla Teličky Alexander Italianer, byl v době vyřizování stížnosti na protiprávní veřejnou podporu generálním ředitelem Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž EU a měl možnost případ ovlivnit. Pavel Telička jakoukoliv spolupráci či diskusi na toto téma s Alexanderem Italianerem sice odmítl, přesto se vyšetřovací komise domnívá, že tyto osoby mohly být ve střetu zájmů a ovlivnit rozhodnutí Evropské komise. Výroční zpráva NWR z r. 2008 uvádí, že společnost BXL Consulting ltd. byla financována měsíčními odměnami za poradenství a dále prostřednictvím úhrad kapesních

výdajů a cílových odměn vázaných na úspěšné dokončení určitých úkolů. Vyšetřovací komise se domnívá, že jde o formu úhrady lobbistické činnosti.

Část 3 - cesta k insolvenční

Po ovládnutí společnosti KARBON INVEST a OKD začali noví majitelé provádět majetkové přesuny (tzv. divestici) a měnit strukturu společnosti OKD. Došlo k zneprůhlednění finančních toků, tvorbě vysoké položky oceňovacích rozdílů a vyvedení bytů ze společnosti OKD. Tyto skutečnosti vedou vyšetřovací komisi k názoru, že zde je začátek konce společnosti OKD.

Vzhledem k tomu, že se kupující v čl. 7.1 privatizační smlouvy zavázal, že zajistí, že OKD bude vykonávat svou podnikatelskou činnost v souladu s předchozí praxí, vyšetřovací komise se domnívá, že restrukturalizací, která byla podle názoru vyšetřovací komise v rozporu s předchozí praxí, došlo k porušení tohoto ustanovení, zejména pokud jde o vyčlenění bytového fondu do samostatné společnosti. Stejně tak došlo k porušení ustanovení čl. 11.4 privatizační smlouvy, který vyžadoval pro veškeré převody a přechody práv či závazků ze společnosti KARBON INVEST na jinou společnost předchozí souhlas FNM. V současné době závazky přešly na zcela jinou společnost RPG Industries se sídlem na Kypru. Ačkoliv společnost KARBON INVEST o souhlas FNM (MF) s restrukturalizací a přechodem závazků z privatizační smlouvy požádala, poskytnut nebyl. Přesto k restrukturalizaci v rozporu s čl. 11.4 privatizační smlouvy přistoupila. Takové jednání má samozřejmě dalekosáhlé důsledky: společnost KARBON INVEST, která společnost OKD kontrolovala prostřednictvím majetkového podílu, mohla svým vlivem zajistit plnění závazků z privatizační smlouvy, což společnost RPG Industries již bez dalšího činit nemůže. To znamená, že těžko může splnit podmínku převodu bytů na nájemníky při prohlášení vlastníka, neboť na společnost Residomo, s. r. o. nemůže vykonávat vliv z titulu vlastníka majetkového podílu ve společnosti a pravděpodobně ani z titulu případného závazkového právního vztahu. Jak již bylo uvedeno, je otázkou, zda toto jednání nelze kvalifikovat jako úmyslné zmaření smluvní podmínky, kdy se má podle občanského zákoníku za to, že podmínka nastala.

OKD podala návrh na zahájení insolvenčního řízení dne 3. 5. 2016 a soud usnesením KSOS 25 INS 1025/2016-A19 ze dne 9. 5. 2016 rozhodl o jejím úpadku. Prohlášení úpadku předcházely následující základní okolnosti. Důvodem podání insolvenčního návrhu byla výše závazků 17,2 mld. Kč a hodnota majetku pouze 6,7 mld. Kč. V závazcích jsou započteny záruky a spoludlužnictví v rámci skupiny NWR ve výši 11,6 mld. Kč.

Vláda prodala v roce 2004 minoritní podíl v OKD společnosti KARBON INVEST, která již v té době měla podepsanou smlouvu s finanční skupinou Zdeňka Bakaly, a reálným kupujícím tak byl od počátku pan Bakala. Z dostupných informací nelze jednoznačně zjistit, zda vláda o této skutečnosti věděla. Skupina Zdeňka Bakaly ovládla OKD za cenu 4,1 mld. Kč a vyvedla z ní do zahraničí nejméně 65 mld. Kč předtím, než společnosti přivodila úpadek a de facto ji předala zpět státu. Vlastník NWR vyvedl ze společnosti maximum a útlum těžby včetně eventuálního ukončení

těžby ponechal na ČR, která těžbu a zpracování černého uhlí odkoupila do státní společnosti PRISKO.

Ovládající akcionář OKD, společnost NWR pana Bakaly a spol., preferovala výplatu dividend. Společnost vykazovala vysoké zásoby vytěžitelného uhlí a nevytvářela rezervy na cyklický vývoj a ani na útlum společnosti, který byl OKD i vlastníkům dobře znám.

Přestože společnost NWR již ve výroční zprávě za rok 2008 (následně takové detailní posouzení řízení rizik již nebylo ve výročních zprávách identifikováno) správně identifikovala rizika cyklického vývoje (začátek krize), nebyly tvořeny rezervy a ani opravné položky ze zisku na rizika spojená s odbytem či na rizika spojená s poklesem cen černého uhlí a ani rezervy na očekávaný neodvratný útlum těžby. Cena černého uhlí k 31. 12. 2004 činila 55 USD a v době podání insolvenčního návrhu přesahovala 80 USD.

Když došlo k poklesu odbytu a cen uhlí, neměla společnost vytvořené rezervy, ze kterých by byla schopna negativní vývoj překonat (zásadní přelom začal počátkem roku 2012). Přesto v tomto roce byla odsouhlasena a vyplacena dividendy ve výši přesahující 6 mld. Kč! To je podle názoru vyšetřovací komise v rozporu s péčí řádného hospodáře. Na překlenutí likvidní situace (cena černého uhlí začala růst ve 2. pololetí 2016) bylo zapotřebí 1 – 2 mld. Kč. Ty však mateřská společnost NWR neposkytla.

Za období ovládnutí NWR společnost OKD vyplatila celkem na dividendách minimálně 65 mld. Kč (počítáno pouze od r. 2006); média spekovala o částce až 100 mld. Kč, neboť se snažila odhadnout i další transfery probíhající mezi OKD a NWR. Aby OKD byla schopna vyplácet dividendy, postupně si brala půjčky od NWR.

Společnost OKD byla tedy vysoce zisková společnost, která nebyla, vinou vlastníků a managementu, připravována na útlum těžby a příchod negativního období, přestože podle podkladů měly společnosti NWR i OKD vážný důvod vytvářet rezervy a opravné položky. Na OKD měly dopad i ručení za NWR a spoludlužnictví úvěrů. Maximalizace výplaty dividend a splátky půjček společnosti NWR dovedly společnost v krizovém období do stavu insolvence a donutily vedení společnosti podat insolvenční návrh.

Základní činností společnosti byla těžba uhlí a s tím spojené další aktivity. Většina ostatních aktivit byla vyčleněna do samostatných společností již v roce 2006. Těžbu uhlí, rekultivaci a řešení náhrad a škod lze definovat jako dlouhodobou činnost s potřebou dlouhodobých investic. Ve výhledech je nutné počítat s rizikem zejména cyklického vývoje poptávky i cen uhlí s vyšší cenovou volatilitou. Na tento cyklický vývoj by měly těžební společnosti vytvářet rezervy, aby toto nepříznivé období překonaly.

Společnost OKD rezervy ve výsledovatelné výši nevytvářela, přestože již ve výroční zprávě NWR za rok 2008 uvádí v oblasti řízení rizik vysoká rizika. Ta nebyla promítnuta do tvorby rezerv společnosti OKD (společnosti byly vlastnický i majetkově propojeny). Následně lze interní informace o rizicích spojených se složitou situací na světových trzích s uhlím včetně negativního výhledu nalézt ve výroční zprávě OKD za rok 2012. Kromě toho nebyla společnost OKD řízena

příliš hospodárně, např. mzda vyplacená jednomu manažerovi v roce 2010 i 2011 přesahovala vždy 100 milionů Kč.

Propad cen uhlí nebyl věcný důvod insolvence OKD, protože uhlí jako komodita podléhá cyklickému vývoji, v dobách pozitivního ekonomického cyklu jsou těžba a zpracování vysoce ziskové, v negativní fázi cyklu může být činnost dočasně ztrátová, ale na toto období společnosti mají tvořit rezervy.

Zvláštní pozornost zaslouží roky 2010 až 2011 a rok 2012. Jednalo se o poslední ziskové období a zároveň poslední roky výplaty dividend. Ve výroční zprávě za rok 2012 jsou poprvé uvedeny pasáže, která hodnotí nepříznivou situaci a vyjadřují obavy i pro následující období. Počátkem roku 2013 došlo ke změně managementu a následně v roce 2013 k výrazné tvorbě opravných položek a přehodnocení zásob uhlí.

Světové ceny černého uhlí začaly klesat již v roce 2011. Přestože společnost si byla vědoma v roce 2012 dopadů na trzích, vyplatila dividendy za rok 2010 a 2011 prakticky ve výši zisku po zdanění, tj. 12,1 mld. Kč. Za účetní období 2006 - 2012 činila výplata zisku a použití ostatních kapitálových fondů 65 273 405 tis. Kč.

Samostatnou kapitolou je posouzení dlouhodobého výhledu v dobývání uhlí. Je znám fakt, že společnost si je vědoma již mnoho let skutečnosti, že postupně bude řešit omezování těžby uhlí a postupně i ukončování těžby uhlí, což je ekonomicky náročné a vyžaduje tvorbu opravných položek či rezerv na odpisy majetku, náklady s útlumem spojené včetně nákladů na sociální program. Náklady na omezování těžby řešila OKD do roku 2013 pouze v rámci ročního hospodaření. Tvorba opravných položek k dlouhodobému majetku v roce 2013 činila 16 762 mil. Kč a stav opravných položek ke konci roku 2013 činil 16 798 mil. Kč. Jednalo se tudíž o první masivní tvorbu opravných položek za účelem reálného zobrazení stavu společnosti.

Vedení společnosti ve spolupráci s vlastníkem se chovalo neobezřetně a nerespektovalo povinnosti řádného hospodáře. Preferovalo výplatu dividend před dlouhodobou perspektivou společnosti, a tím si muselo být vědomo ohrožení její existence. Tímto došlo k neobezřetnému chování vedení společnosti a vlastníka vyplývajícímu z neošetření výrazných rizik uvedených ve výroční zprávě NWR za rok 2008, na jehož základě měla být zahájena tvorba rezervy již od roku 2008.

Společnost byla s vysokou pravděpodobností v insolvenčním stavu již v průběhu roku 2013 a tím, že se situace nezlepšila ani v následujícím roce, je nepopíratelné, že návrh na insolvenční návrh měl být podán podstatně dříve než v roce 2016. Deklarovaný pokles závazků vůči mateřské společnosti v letech 2013-2015 a zdůvodňování odkládání podání návrhu na insolvenční návrh budí podezření z nekalých praktik (upřednostnění věřitele nebo podvodné jednání) s cílem zajistit mateřské společnosti úhradu jejích pohledávek.

OKD v době, kdy začaly klesat tržby (z důvodu poklesu odbytu a cen) sice přestala vyplácet dividendy, ale mateřské společnosti NWR pravděpodobně splatila téměř veškeré poskytnuté půjčky. K 31. 12. 2013 OKD vykázala závazky po lhůtě splatnosti 1,109 mld. Kč a k 31. 12. 2014 již ve výši 7,714 mld. Kč. K 31. 12. 2013 OKD vykazuje závazek vůči mateřské společnosti ve výši 12,941 mld. Kč. K 31. 12. 2014 společnost vykazuje závazek k mateřské NWR ve výši 5,692

mld. Kč, což je pokles o více než 50 %. NWR navýšila základní kapitál o 1,22 mld. Kč. V účetní závěrce (rozvaha) za rok 2015 je uveden závazek vůči společníkům 0 Kč a v textu uvádí, že závazek 5,692 mld. Kč byl kapitalizován dne 7. 7. 2015, ale v rozvaze není uvedena žádná změna základního kapitálu. Zároveň v textu jsou uvedeny úvěry od společníků ve výši 1,469 mld. Kč a na jiném místě 2,553 mld. Kč. Podle společnosti BDO Audit s. r. o. činil k 9. 5. 2016 závazek vůči ovládající osobě 1,7 mld. Kč. Rozdílné údaje není možné z výročních zpráv vysvětlit. Ke snížení pohledávek došlo v období, kdy OKD prodávala své vlastní pohledávky za účelem vylepšení peněžních toků. Z toho vyplývá, že společnost protahovala svou činnost, aby umožnila výplatu závazků společnosti NWR na úkor jiných věřitelů. Zjednodušeně řečeno, většinu pohledávek vůči OKD si vlastníci NWR stihl splatit. Rozdílné údaje není možné z výročních zpráv vysvětlit. Tím došlo v oblasti likvidity k dalšímu zhoršení, které společnost částečně řešila prodejem pohledávek. OKD byla rovněž spoludlužník či ručitel za závazky NWR.

Společnost pod vlastnictvím NWR nevykazovala znaky selhání podnikatelského záměru spočívajícího v těžbě a zpracování uhlí, a nemůže to tedy být argumentem pro neplnění finančních závazků. Problematika ekonomické vytežitelnosti uhelných zásob na jednotlivých dolech byla společností sledována. Společnost na útlum nevytvářela do roku 2013 rezervy či opravné položky (počátkem roku 2013 nastoupilo nové vedení). Společnost dlouhodobě vykazovala vysoké zásoby vytežitelného uhlí až do roku 2012. Ve výroční zprávě za rok 2012 společnost uvádí zásoby dle metodiky JORC více než 184 mil tun a v následujícím roce již jen 64 mil tun, což je pokles o cca 65 %! Tato manipulace se zásobami vytežitelného uhlí byla způsobila uvést v omyl akcionáře a drobné investory a umožnila vysoké výplaty dividend. Jedná se o další indicii negativního působení NWR.

Z informací o skvělé perspektivě dle výročních zpráv, světových cenách uhlí, zásobách uhlí a dalším výhledu NWR a OKD vzniká důvodné podezření ze zkreslování údajů v obchodním styku či podvodného jednání. Tím není dotčena skutečnost, že NWR ve výroční zprávě na rizika upozorňuje, ale tvorbu opravných položek a ani rezerv v jakékoliv podobě nerealizuje.

OKD neměla úvěry od bank, ale byla financována krátkodobými půjčkami od mateřské společnosti za nepřiměřeně vysokou cenu. Společnost však díky výrazné ziskovosti žádné financování nepotřebovala. Společnost OKD lze charakterizovat jako společnost výrazně zaměřenou na výplatu dividend, což je v produkční oblasti výraznou výjimkou.

Kromě dividendové „strategie“ lze jako nevýhodnou strategii vyhodnotit poskytování vnitropodnikových půjček. Společnost předčasně splatila komerční úvěry od bank a nahradila je půjčkami od mateřské společnosti za výrazně vyšších sazeb. Z tohoto důvodu (rozdíl v úrocích) jsou podány společností OKD žaloby na fyzické osoby na objem ve výši nejméně 1, 77 mld. Kč.

V rámci průběhu konkurzního řízení byla podána další žaloba v listopadu 2016 na NWR a Z. Bakalu na zaplacení 24 546 499 252 Kč. Dále byla podána žaloba v květnu 2017 na neplatnost výplaty dividend ve výši 12 095 025 041 Kč na NWR, Zdeňka Bakalu, Petera Kadase, BXR Group a CERCL Mining.

Ve výročních zprávách za rok 2014 a 2015 je uvedeno, že OKD poskytuje záruku za vydané dluhopisy ve výši 300 mil. EUR (resp. 338), záruku za úvěr mateřské společnosti ve výši 35 mil.

EUR (resp. 35,8) a je spoludlužníkem úvěru čerpaného NWR ve výši 48,726 mil. EUR (resp. 48,961). Důvodem insolvenčního návrhu vedením společností byly právě závazky z titulu těchto ručení a spoludlužnictví.

OKD bylo výdělečnou (tj. nejvýznamnější) součástí skupiny NWR, vyplácelo mateřské společnosti NWR vysoké dividendy. Navíc spol. NWR načerpala velké objemy půjček, za které OKD ručila či spoluručila. Dividendy (cca 65 mld.), které OKD vyplatila společnosti NWR, však nebyly použity na splacení těchto půjček, a tak ručitelé závazky (cca 11,6 mld.) na OKD zůstaly a následně byly důvodem pro insolvenční OKD.

Výplatu dividend přesahující zisky společnosti nelze považovat za obezřetný postup. Vyvedení objemu zisku formou dividend a splacení půjček mateřské společnosti lze posuzovat z pohledu nedbalostního (nebo vědomého, neboť se jedná o účastníky s velkou ekonomickou erudicí a spolupracující s renomovanými poradci, kteří by si měli být důsledků vědomi) jako uvedení společnosti do insolvence. S ohledem na výše uvedené je nutné prošetřit, zda zejména transakcemi spočívajícími ve snížení majetku OKD vyplacením dividend a splacením půjček mateřské společnosti nedošlo ke spáchání trestných činů porušení povinnosti při správě cizího majetku (úmyslně, nebo z nedbalosti), způsobení úpadku, zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, podvodu nebo zvýhodnění či poškození věřitele.

Vyšetřovací komise se domnívá, že je nezbytné prošetřit garance za úvěry NWR a spoludlužnictví s NWR, zda se nejednalo o pro OKD nevýhodné transakce z pohledu trestní odpovědnosti, neboť OKD byla příjemcem půjček od NWR za nepřiměřeně vysoké úroky a zároveň byla spoludlužníkem či ručitelem za tyto půjčky, což bylo důvodem podání návrhu na insolvenční.

Financování od mateřské společnosti za nevýhodnějších podmínek, než za jakých se financovala na finančním trhu, je vhodné posoudit z pohledu porušování povinnosti při správě cizího majetku a daňové trestné činnosti, neboť do nákladů lze zahrnout uhrazené úroky do maximální výše v místě a čase obvyklé. Kromě toho půjčky byly využívány k vylepšení peněžních toků, a tím i vyplácení dividend.

Zároveň lze doporučit posouzení činnosti KPMG jako spolupodílející se osoby napomáhající vlastníkově a vedení v jejich činnosti. Auditor KPMG (prováděl audit OKD i NWR po celé období) ve svých zprávách o ověření účetních závěrek a výročních zpráv OKD prakticky pouze následoval či reflektoval texty výročních zpráv OKD. Jeho činnost lze hodnotit jako nedůslednou, nezodpovědnou a napomáhající vlastníků a managementu realizovat jejich osobní zájmy.

Vyšetřovací komise si je vědoma, že v současné době jsou skutečností úpadku spol. OKD předmětem prověřování orgánů činných v trestním řízení.

Další zjištění komise

Při výsleších komise narazila na skutečnost, že advokát odmítl podat jakékoliv vysvětlení, s odvoláním na zájmy klienta a povinnost mlčenlivosti, aniž by ovšem tohoto klienta identifikoval,

aby mohla být tato skutečnost ověřena. Při otázkách vyšetřovací komise týkajících se přímo činnosti konkrétního advokáta (s podezřením na protiprávní jednání nebo porušení etických pravidel) se advokát odvolal vždy na mlčenlivost vůči klientovi a odmítl vypovídat (konkrétně Radek Pokorný: „*Nemůžu být vyslýchán, neboť mám uznanou mlčenlivost.*“ „*Nemůžu sdělit ani jméno klienta, ale komise má k dispozici policejní spis a asi tu informaci je schopna si opatřit. Ode mě to zaznít nemůže a vy to víte.*“). Svědek se zaštiťoval kárnou praxí advokátní komory. Dle názoru vyšetřovací komise je tento výklad zákona o advokacii v přímém rozporu s ochranou klienta, jelikož advokát jej odmítá být jen identifikovat. Tato praxe je zneužívána i k osobní ochraně advokáta při jeho protiprávním jednání, aniž by jednal v zájmu klienta, a brání se tak přezkoumání jím uvedených skutečností. Taková jednání lze považovat za porušení etických pravidel advokátní komory, zejména čl. 17 jejího etického kodexu. Vyšetřovací komise doporučuje Poslanecké sněmovně zvážit úpravu zákona o advokacii ve smyslu povinnosti identifikovat klienta, v jehož zájmu advokát jedná. Pokud jej neidentifikuje, nemůže se odvolávat na povinnost mlčenlivosti vůči klientovi.

Vyšetřovací komise rovněž upozorňuje, že případ OKD je prvním prokázaným propojením ekonomické a mediální sféry (NWR, OKD, nakladatelství *Economia*, a. s.), jednajícím ve společném zájmu. Toto propojení vyplývá z personálního propojení pana Bakaly a Luboše Řežábka. NWR byla kotovaná na kapitálovém trhu, vydávala dluhopisy, přičemž nakladatelství *Economia*, a. s., vlastní ekonomické tituly poskytující cenotvorné informace a vytvářející mediální obraz propojených společností. Součástí tohoto mediálního obrazu bylo i propojení s regionálními politiky (přímo honorovaným členem dozorčí rady společnosti OKD byl hejtman Moravskoslezského kraje Evžen Tošenovský). Tito svými jmény zaštiťovali aktivity týkající se OKD, aniž by se dal identifikovat prospěch pro společnost i region či zaměstnance, a podíleli se tím na vytváření mediálního obrazu. Ten byl také rámován štedrými sponzorskými dary politickým stranám a hnutím. V roce 2009 a 2010 Zdeněk Bakala daroval třem politickým stranám – ODS, TOP 09 a Věci veřejné - celkem 29,3 mil. Kč. Nelze vyloučit, že tyto dary mohly souviset s vytvářením pozitivního politického klimatu v probíhajících politických diskusích týkajících bytů OKD a následných politických kroků – tedy zejména ochoty zahájit spory pro porušení podmínek privatizační smlouvy či ochoty pravdivě informovat Evropskou komisi o privatizačních skutečnostech. Dále podle záznamů Ministerstva vnitra v roce 2012 pan Bakala poskytl minimálně 500 000 Kč na kampaň Karla Schwarzenberga k prezidentským volbám.

Kromě těchto darů politickým stranám Z. Bakala podle informací z internetových stránek www.bakalaphilanthropy.com daroval finanční příspěvky mnoha různým subjektům, think-tankům a programům, zejména prostřednictvím svých nadací Bakala Foundation a Fondation Zdenek et Michaela Bakala či jinak:

Program Scholarship Bakala Foundation

Knihovna Václava Havla

Aspen Institute of Prague

Člověk v tísni

Bakala Academy

Conservatoire de l'ouest Vaudoise

Galerie DOX

Design Museum

A další

Z jedné strany je mecenášství a podpora vzdělávání samozřejmě pozitivní činností, nicméně vzhledem k zaměření některých darů je otázkou, zda se jedná o altruismus, nebo budování klientelistické sítě.

Vyšetřovací komise se rovněž zabývala rolí některých úředníků Ministerstva financí, kteří měli v rámci své odbornosti a kompetence kontrolovat podklady, které zpracovával pro ministerstvo FNM. Jednalo se zejména o ředitele odboru privatizace MF Igora Fojtíka, jehož odbor dohlížel na privatizaci OKD, ale v následujících letech také o vedoucí pracovníky MF Milušku Vrlovou či Libora Antoše, jejichž útvary měly v kompetenci zpracování odpovědí na dotaz Evropské komise. Vyšetřovací komise se domnívá, že výsledky jejich činnosti neodpovídaly požadavkům kladeným na odbornost vysokých státních úředníků ve vztahu k hájení majetkových zájmů státu.

Závěr

Vyšetřovací komise se pokusila zjistit veškeré podstatné a důležité skutečnosti týkající se privatizace OKD a vyvodit z nich závěry. Ačkoliv někteří aktéři privatizace byli šetřeni, či dokonce souzeni, vyšetřovací komise se domnívá, že skutečnosti, které zjistila, byly v přechozích trestních řízeních neznámé a jsou natolik závažné, že opravňují využití mimořádných opravných prostředků a zahájení nových trestních řízení proti všem osobám, jejichž jednání vykazuje znaky trestnosti. Mezi nejdůležitější důkazy, ze kterých komise vycházela a které nebyly z různých důvodů k dispozici orgánům činným v dosavadních trestních řízeních, je smlouva mezi Charles Capital, a. s., a Viktorem Koláčkem a Petrem Otavou o koupi akcií společnosti KARBON INVEST, zvukové nahrávky z jednání vlády, které mohou vypovídat o trestnosti jednání některých členů vlády, popř. jiné dokumenty. Případ privatizace OKD je tak rozsáhlý, že pravděpodobně nemá v historii vyšetřovacích komisí obdoby, a nepochybně jsou vyšetřovací komisi některé okolnosti stále neznámé. Nyní je však řada na policii a státním zastupitelství, aby činily kroky, které vyšetřovací komise činit nemůže, neboť jí nejsou dostupné příslušné pravomoci (např. záležitosti bankovního tajemství).

Vyšetřovací komise se na základě zjištěných skutečností a nových důkazů rozhodla podat trestní oznámení na řadu konkrétních osob, které se v průběhu let privatizace účastnily nebo ji jinak ovlivňovaly (trestní oznámení tvoří přílohu závěrečné zprávy). Komise rovněž navrhuje příslušným orgánům učinit celou řadu kroků tak, aby došlo k nápravě a případnému odstranění škod na veřejném majetku a aby se situace neopakovala. V rámci podnětů vyšetřovací komise

nepřihlížela k promlčecím dobám, neboť nebylo v silách komise zjišťovat, zda došlo např. k přerušení těchto lhůt; to je podle názoru vyšetřovací komise věcí orgánů činných v trestním řízení. Proto podala trestní oznámení i na osoby, které se dopustily svého jednání v 90. letech. Komise věří, že orgány činné v trestním řízení budou konat svou povinnost a skutečnosti, na které vyšetřovací komise upozornila ve svých trestních oznámeních, řádně prošetří a případní pachatelé trestných činů budou potrestáni.

Opatření komise

Podněty

Vyšetřovací komise se rozhodla podat trestní oznámení, která jsou součástí přílohy.

Vyšetřovací komise se rozhodla podat podnět příslušnému finančnímu úřadu, aby prověřil zákonnost nevýhodného úvěrování společnosti OKD ze strany mateřské společnosti a případnou trestnost z hlediska daňových trestných činů.

Dále se rozhodla podat podnět k advokátní komoře pro porušení etického kodexu ze strany těchto advokátů:

Radek Pokorný,

Richard Wagner,

Tomáš Matějovský.

Vyšetřovací komise prostřednictvím předsedy podala podnět ministryni spravedlnosti k podání stížnosti pro porušení zákona v trestním řízení vedeném proti znalci a podala v této věci také podnět k nejvyššímu státnímu zástupci k podání dovolání.

Vyšetřovací komise podává podnět živnostenskému úřadu, aby prověřil, zda společnost Ernst & Young spáchala správní delikt tím, že prováděla ocenění nemovitostí, ačkoliv k tomu neměla příslušné oprávnění, a dále prověřil, zda se jednalo o jednorázové pochybení, nebo soustavnou činnost vzhledem k možné trestnosti takového případného jednání.

Vyšetřovací komise podává podnět ministryni spravedlnosti, aby zahájila výkon dohledu nad znalcem (znalecký ústav Novota), který připravoval podklady pro nabídku převzetí podílů minoritních akcionářů. Tyto podklady obsahovaly původně nesprávné údaje.

Vyšetřovací komise postupuje závěrečnou zprávu Evropské komisi a podává ji podnět k zahájení šetření o poskytnutí protiprávní státní podpory ve světle zjištěných skutečností.

Výzvy

Vyšetřovací komise vyzývá Ministerstvo financí a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, aby zahájily řízení, ve kterém by požádaly soud o určení vlastnictví bytového fondu OKD vzhledem k tomu, že k převodu bytového fondu došlo v roce 1990/1991 v rozporu se zákonem, a je tedy dle názoru komise od počátku absolutně neplatný.

Vyšetřovací komise vyzývá vládu, aby podala k Evropské komisi oficiální formální stížnost jménem České republiky pro poskytnutí protiprávní státní podpory společnosti KARBON INVEST, popř. aby se připojila ke stížnostem, které již byly podány. V případě, že Evropská komise setrvá v nečinnosti, vyšetřovací komise vyzývá vládu, aby využila veškeré právní prostředky, včetně žaloby u Soudního dvora EU. Každý členský stát a jeho orgány jsou povinny v rámci principu loajální spolupráce a čl. 108 odst. 3 SFEU notifikovat udílené podpory podle čl. 107 odst. 1 SFEU.

Vyšetřovací komise vyzývá Ministerstvo financí, aby zvážilo právní kroky, včetně podání arbitrážní žaloby, na právního nástupce KARBON INVEST, na zaplacení smluvní pokuty pro porušení privatizační smlouvy či jiné prostředky k vynucení smluvních povinností, zejména body čl. 7.

Vyšetřovací komise si je vědoma, že Ministerstvo spravedlnosti připravuje novou právní úpravu znalecké činnosti. Vyzývá Ministerstvo spravedlnosti, aby do nové úpravy zahrnulo zpřesnění pravidel pro výkon znalecké činnosti, např. zavedením závazných standardů oceňování podniků a metodologických postupů, případně zřízením samosprávné profesní organizace.

Použité zkratky:

Advokátní kancelář PWP - Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s. r. o.

ČMD – společnost Českomoravské doly, a. s.

Ernst & Young - Ernst & Young, s. r. o.

FNM – Fond národního majetku České republiky

K. O. P. - K. O. P., akciová společnost

KARBON INVEST – společnost Karbon Invest, a. s.

Komise – Evropská komise

KPMG – KPMG Česká republika Audit, s. r. o.

KS – Krajský soud

MF – Ministerstvo financí

Ministerstvo pro privatizaci - Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci České republiky

NWR – společnosti New World Resources B.V., New World Resources N.V., NWR Holdings B.V.

OKD – společnost OKD, a. s.

PS PČR - Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

RPG Industries – RPG Industries SE a jakákoliv další nástupnická společnost této společnosti

SFEU – Smlouva o fungování EU

VOX CONSULT - VOX CONSULT, s. r. o.

Vyšetřovací komise – Vyšetřovací komise PS PČR k OKD

ZOVB - zákon č. 52/1966 Sb., o osobním vlastnictví bytů

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2019
8. volební období

VYŠETŘOVACÍ KOMISE K OKD

PŘÍLOHA K ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVĚ – TRESTNÍ OZNÁMENÍ

Obsah

Snížení základního kapitálu na úkor státu.....	1
Prodej majetkového podílu státu v ČMD.....	5
Tunelování OKD.....	6
Privatizace majetkového podílu státu v OKD v roce 2004.....	7
Odpovědi Evropské komisi v roce 2006.....	13
Odpověď Evropské komisi v roce 2011 v rámci řízení o státní podpoře.....	16
Předlužení OKD.....	18

Snížení základního kapitálu na úkor státu

Vladimír Dlouhý, Jiří Skalický, Pavel Šanda, Roman Češka a další osoby

Vyšetřovací komise zjistila závažné skutečnosti, které se týkají potenciální trestné činnosti bývalého ministra průmyslu a obchodu Vladimíra Dlouhého, bývalého ministra pro správu národního majetku a jeho privatizaci Jiřího Skalického, bývalého předsedy výkonného výboru Fondu národního majetku České republiky Romana Češky, šéfa sekce majetkových účastí FNM Pavla Šandy a dalších spolupracujících osob.

Dne 15. 2. 1993 se konala porada ministra pro správu národního majetku a jeho privatizaci, pana Jiřího Skalického. Na této poradě bylo ve vztahu k OKD rozhodnuto o vyčlenění 3,5 miliardy Kč do zvláštního likvidačního fondu, na úkor základního jmění, které bylo v té době ve 100% vlastnictví státu. S tímto postupem dne 4. 3. 1993 vyjádřil souhlas také ministr průmyslu a obchodu Vladimír Dlouhý.

Ke dni 8. 3. 1993 byl zpracován privatizační projekt společnosti OKD, který byl tentýž den předložen představenstvem společnosti ke schválení na Ministerstvo průmyslu a obchodu. Navrhovaná výše základního jmění činila 27,4 miliardy Kč a nad rámec této částky se mj. počítalo se zvláštním likvidačním fondem ve výši 3,5 miliardy Kč. Na vrub tohoto zvláštního likvidačního fondu měla být postupně zúčtována zůstatková cena majetku OKD likvidovaného v důsledku útlumu těžby.

Dne 11. 10. 1993 Ministerstvo pro správu státního majetku a jeho privatizaci (ministr Jiří Skalický) vydalo rozhodnutí o privatizaci OKD, a. s., č. j. (1)630/2150/631/93. Vyšetřovací komise považuje toto rozhodnutí o privatizaci za značně problematické z několika důvodů, rozvedených dále. Akcie privatizované společnosti měly být v rámci základního jmění 27,8 miliardy Kč rozvrženy následovně (uvedeny jsou pouze nejvýznamnější položky):

Investiční kupony	40 %
Restituční investiční fond	3 %
Dočasné ponechání na FNM ČR	51,99 %
z toho:	
- do doby vydání nového horního zákona	37,85 %
- rezerva na další útlum dolů	12,59 %
Bezúplatné převody 12 obcím v regionu	3 %.

V předchozí verzi privatizačního projektu ke dni 30. 6. 1993, bod 16.3, přitom bylo uvedeno, že celých 51,99 % základního jmění OKD mělo být ponecháno v majetku FNM až do doby vydání nového horního zákona. Z prostudovaných podkladů nevyplývá, co konkrétně měl nový horní zákon ve vztahu k privatizaci OKD přinést. Nevyplývá z nich ani důvod, proč výše zmíněné rozhodnutí o privatizaci č. j. (1)630/2150/631/93 tento záměr nepřevzalo v původní podobě, ale počítalo s majetkovou účastí FNM sice až do vydání nového horního zákona, avšak pouze ve výši 37,85 %. Skutečností je, že nejbližší změna horního zákona ode dne 30. 6. 1993 nabyla účinnosti až dne 22. 1. 2000 (přitom nešlo ani o nový horní zákon, ale pouze o novelu horního zákona vyhlášenou pod č. 366/2000 Sb.), tedy v době, kdy FNM držel v OKD již pouze minoritní podíl (viz dále). Původní záměr privatizačního projektu, tj. aby stát držel v OKD majoritu až do vydání nového horního zákona, tedy naplněn nebyl, aniž by bylo možné dohledat důvody, proč k této odchylce od původního záměru došlo.

Ke dni 22. 12. 1995 FNM ještě stále vlastnil 53,99 % základního jmění OKD. Dne 28. 2. 1996 vláda vyslovila souhlas s uzavřením smlouvy mezi FNM na straně jedné a OKD na straně druhé, v níž se FNM zaváže k úhradě nákladů na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací ve smyslu zásad uvedených v příloze usnesení vlády ze dne 17. 3. 1993. V bezprostředně následujících dnech po tomto rozhodnutí vlády, tj. ve dnech 1. - 2. 3. 1996, zasedalo představenstvo OKD, které posoudilo pokračující útlum těžby uhlí a průběh restrukturalizace OKD a dospělo k závěru, že v zájmu „zreálnění hodnoty majetku OKD“ a v zájmu „uklidnění minoritních akcionářů“, kteří se obávají znehodnocení svých akcií v důsledku pokračujícího útlumu těžby, je nutno přistoupit k realizaci [celé – pozn. oznamovatele] rezervy na další útlum těžby, tj. snížení základního jmění OKD o částku 3,5 mld. Kč se současným zvýšením zvláštního likvidačního fondu OKD ve stejné výši.

Dne 7. 3. 1996 operativní porada ministra průmyslu a obchodu Vladimíra Dlouhého vyjádřila souhlas se snížením základního jmění podle návrhu představenstva OKD. Dne 19. 3. 1996 společnost OKD požádala FNM o realizaci rezervy na další útlum dolů snížením základního jmění OKD. Sekce majetkových účastí FNM dne 10. 4. 1996 informovala předsedu výkonného výboru FNM Romana Česku, že nemá připomínek k navrženému postupu snížení základního jmění.

Dnem 19. 4. 1996 je datovaná žádost FNM o revokaci schváleného privatizačního projektu ve dvou bodech, z nichž jedním byl požadavek snížit základní jmění OKD, a. s., stažením akcií v hodnotě 3,5 mld. Kč, tj. 12,5 % ze základního jmění, a tím „zreálnit“ hodnotu majetku společnosti. Žádost zpracoval Ing. Norbert Kraus a podepsal ji Ing. Pavel Šanda, vedoucí sekce majetkových účastí. Návrh FNM na revokaci privatizačního projektu byl zaslán na Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci dne 23. 4. 1996. Ministerstvo dne 28. 5. 1996 rozhodnutím č. j. 470/1295/96 vyjádřilo souhlas se změnou privatizačního projektu, konkrétně snížením základního jmění o 3,5 mld. Kč odprodejem 3 500 vlastních akcií společnosti OKD za celkovou cenu 1 Kč (slovy: jedna koruna česká).

Na základě zmíněné řady rozhodnutí státních orgánů rozhodla dne 7. 6. 1996 valná hromada OKD o snížení základního kapitálu, jak výše uvedeno, čímž stát definitivně přišel o většinu ve společnosti, a to za protiplnění ve výši 1 Kč.

Výše popsané snížení základního jmění OKD výhradně na úkor státního podílu vedlo přímo a bezprostředně ke ztrátě většinového podílu státu na základním jmění OKD, se všemi z toho vyplývajícími důsledky. Z těchto důsledků jsou nejvýznamnější ztráta kontroly nad dalším osudem společnosti, včetně společenských a ekologických dopadů její činnosti, ztráta schopnosti bránit tunelování OKD ze strany pozdějšího nového většinového vlastníka a v neposlední řadě ztráta možnosti získat při dokončení privatizace pro stát vyšší cenu, zahrnující v sobě prémii za kontrolní balík akcií.

Stanovy společnosti ve znění schváleném na valné hromadě dne 7. 6. 1996 stanovily (článek 14), že valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných akcionářů, není-li k rozhodnutí zapotřebí kvalifikované většiny. Požadavek kvalifikované většiny znamená, že pro přijetí rozhodnutí musí být odevzdány nejméně dvě třetiny platných hlasů přítomných akcionářů. Kvalifikované většiny je však zapotřebí pouze pro rozhodnutí valné hromady o změně stanov společnosti, zvýšení nebo snížení základního jmění, zrušení společnosti a změně práv náležejících

jednotlivým druhům akcií. V posledně uvedeném případě se vyžaduje „superkvalifikovaná“ většina dvou třetin hlasů všech, nikoliv pouze přítomných akcionářů. Pro všechna ostatní rozhodnutí valné hromady, včetně volby a odvolání členů ostatních orgánů společnosti, postačí prostá většina hlasů přítomných akcionářů, takže stát se svým menšinovým podílem nemohl nadále tato rozhodnutí samostatně přijímat.

Vyšetřovací komise z prověřovaných podkladů nezjistila, z jakého důvodu bylo rozhodnuto, že úhrada nákladů spojených s útlumem důlní činnosti bude řešena pomocí snížení základního jmění společnosti pouze na úkor podílu FNM. Předmětné náklady mohly být hrazeny i jinými způsoby, zejména pomocí dotací, které se k tomuto účelu také běžně využívaly. Jen v letech 1993 až 1996 čerpala OKD dotace na útlum těžby ve výši okolo 2 miliard Kč ročně, v roce 1996 šlo dokonce o 2,5 miliardy Kč. Vyšetřovací komisi tedy není zřejmé, proč nebyla daná problematika řešena pomocí dotací i v tomto případě. Uvedeným rozhodnutím stát sice zajistil, že náklady na útlum dolů nenesli ostatní akcionáři (což bylo zřejmě od počátku politické zadání privatizace OKD, byť samo o sobě kontroverzní), ale současně se tímž rozhodnutím připravil o svoji většinovou účast na společnosti, aniž by získal jakoukoli protihodnotu (resp. získal z této transakce celkem 1 Kč).

Z výše uvedeného stručného popisu událostí je zřejmé, že přinejmenším všechny osoby zmíněné v úvodu tohoto oznámení jako podezřelí se podílely na přijetí předmětného rozhodnutí státu vzdát se v roce 1996 většinové účasti ve společnosti OKD, a.s., za protiplnění ve výši 1 Kč. Proces přijetí tohoto rozhodnutí započal ve společnosti OKD ihned následující den poté, kdy se stát zavázal k úhradě nákladů na vypořádání ekologických závazků OKD vzniklých před privatizací. Tato časová souvislost naznačuje, že již v době přijímání rozhodnutí o snížení základního jmění zúčastněné osoby věděly, nebo měly vědět, že skutečným důvodem tohoto kroku může být „uvolnění místa“ pro nového většinového vlastníka, který si již mohl být jistý, že jím vlastněná společnost neponese vysoké náklady na vypořádání starých ekologických závazků.

Vyšetřovací komise se domnívá, že jednáním podezřelých osob mohlo dojít k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle ust. § 255 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném od 1. 1. 1996.

Jak je podrobněji popsáno výše, odpovědné osoby svými rozhodnutími připravily stát o část jeho majetku, konkrétně 12,5% podíl na základním jmění společnosti OKD, a.s., přičemž stát za tuto ztrátu obdržel pouze symbolické protiplnění 1 Kč.

Výše takto vzniklých škod je vyčíslitelná a oznamovatel si jménem vyšetřovací komise dovoluje požádat, aby byl za tímto účelem orgány činnými v trestním řízení přizván soudní znalec.

V důsledku předmětných rozhodnutí odpovědných osob tedy státu vznikly škody velkého rozsahu nejen v roce 1996, kdy stát ztratil většinový podíl v OKD, ale také v roce 2004, kdy stát neutržil za prodej svého podílu adekvátní protiplnění, mj. z toho důvodu, že již nemohl požadovat prémii za ovládnutí společnosti [pozn. na okraj - další důvody neadekvátního protiplnění za doprivatizaci OKD v roce 2004 jsou předmětem jiného trestního oznámení vyšetřovací komise].

Vyšetřovací komise se domnívá, že odpovědné osoby, tedy, Ing. Vladimír Dlouhý, Ing. Jiří Skalický, Ing. Roman Češka, Ing. Pavel Šanda, popř. další osoby (např. náměstek Jaroslav Jurečka,

který podepsal příslušný dokument o snížení základního kapitálu), mohly spáchat shora uvedené trestné činy, proto na ně podává trestní oznámení. Trestný čin byl spáchán v souvislosti s privatizačním projektem se všemi důsledky z této skutečnosti vyplývajícími.

Prodej majetkového podílu státu v ČMD

Vladimír Dlouhý, Jiří Skalický

Vladimír Dlouhý byl ministrem průmyslu a obchodu do roku 1997. Jiří Skalický byl ministrem pro správu národního majetku a jeho privatizaci (dále jen ministerstvo pro privatizaci) do července 1996. Privatizace majetkové účasti státu na ČMD měla původně probíhat soutěží mezi uchazeči o koupi podílu státu. Jak vyšetřovací komise zjistila, během přípravy privatizace majetkové účasti státu na ČMD, byl zaslán ministerstvem průmyslu dopis, ve kterém se ministerstvo pro privatizaci jménem Vladimíra Dlouhého žádá, aby byl majetkový podíl prodán přímo společnosti K. O. P., kterou ovládal v době privatizace V. Koláček a P. Otava. Zcela chybí odůvodnění, proč by měl být takový krok učiněn, přesto však ministerstvo pro privatizaci na základě této žádosti navrhlo vládě, aby byl prodej uskutečněn formou prodeje přímo společnosti K. O. P. za cenu akcií na kapitálovém trhu (aniž by byl majetkový podíl oceněn). Majetkový podíl státu na ČMD byl prodán za částku 189 milionů Kč, přičemž již rok poté byl oceněn v rámci prodeje K. O. P. společnosti OKD na částku 798 671 000 Kč. Úkor či potenciální škoda, která státu mohla vzniknout, je rozdíl mezi privatizační cenou a cenou, za kterou byl podíl prodán, což je 609 mil. Kč.

Vyšetřovací komise se domnívá, že jednání V. Dlouhého, který navrhl prodej majetkového podílu v ČMD přímému nabyvateli, a J. Skalického, který tento prodej jako ministr pro privatizaci předložil vládě, mohlo způsobit státu škodu odpovídající výše uvedené částce a společnosti K. O. P. přinést prospěch ve výši této částky. V. Dlouhý a P. Skalický měli podle tehdy platných předpisů povinnost jednat s péčí řádného hospodáře¹. Tím, že nezajistili, aby byl podíl státu na ČMD převeden za tržní či obvyklou cenu, které by bylo dosaženo soutěží, či nezajistili, aby byl převeden za cenu, které by předcházelo řádné ocenění, podle názoru vyšetřovací komise způsobili státu škodu ve výši 609 milionů Kč.

Vyšetřovací komise se domnívá, že jednáním těchto dvou osob, tedy V. Dlouhého a J. Skalického, mohl být spáchán trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 2 trestního zákona, popř. mohl spáchat t. č. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 odst. 1 trestního zákona. Dále mohl být spáchán t. č. porušování povinností při správě cizího majetku podle § 255 trestního zákona.

---

¹ Vyhláška č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem na základě delegace, § 761 zák. 513/1991 Sb. obchodní zákoník..

Tunelování OKD

Viktor Kolářek

Společnost OKD krátce poté, co ji ovládla společnost KARBON INVEST, uzavřela s posledně jmenovanou několik mandátních smluv, které se později staly předmětem trestního řízení. Nejprve uzavřela smlouvu o zásadách vzájemných vztahů (tzv. „rámcovou smlouvu“) ze dne 19. 1. 1999, v níž se společnosti zavázaly uzavřít smlouvy v jednotlivých oblastech spolupráce. Následně nato byly uzavřeny:

-Mandátní smlouva o právní pomoci

-Mandátní smlouva v oboru personální práce

-Mandátní smlouva o vykonávání veškerých práv a povinností, které souvisejí s vlastnictvím obchodních podílů v některých společnostech

-Mandátní smlouva k vedení podvojného účetnictví

-Smlouva o obchodním zastoupení.

Obdobné smlouvy byly uzavřeny také s ČMD. Roční výnosy z těchto smluv se pohybovaly od 550 mil. Kč v roce 2000 až po 681 mil. v roce 2003. Podstatou těchto smluv bylo, že KARBON INVEST bude vykonávat za úplatu činnosti, které odpovídají předmětu smlouvy. Tyto smlouvy byly vypovězeny a spolupráce se společností KARBON INVEST ukončena v roce 2005. Dne 28. listopadu 2003 bylo proti akcionářům společnosti KARBON INVEST zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání t. č. zneužívání informací v obchodním styku a došlo k přerušení skutku, přičemž plnění ze strany OKD z příslušných smluv bylo poskytováno i po tomto datu.

Podle názoru vyšetřovací komise (který se shoduje s názorem policie a státního zástupce) měli obžalovaní záměr prostřednictvím mandátních smluv získat ze zdrojů OKD a dalších dceřiných firem finanční prostředky na úkor OKD a na úkor dalších akcionářů, zejména FNM. Podle názoru vyšetřovací komise byly mandátní smlouvy zčásti fiktivní a společnost KARBON INVEST vykonávala spíše metodickou a koordinační činnost. Kromě toho společnost KARBON INVEST neměla příslušná oprávnění k výkonu některých činností, ke kterým se zavázala (např. smlouva o poskytování právní pomoci), a přesto za tyto činnosti přijímala platby od OKD. Významnou část pracovníků společnosti KARBON INVEST rovněž tvořili bývalí pracovníci společnosti OKD a ČMD, kteří na základě jednání společnosti KARBON INVEST ukončili své zaměstnání v OKD a ČMD a stali se zaměstnanci společnosti KARBON INVEST. KARBON INVEST rovněž ke své činnosti využívala (na základě nájemní smlouvy) nemovitosti a vybavení OKD. Svého postavení v OKD a KARBON INVEST podle obžaloby akcionáři společnosti KARBON INVEST rovněž využívali k tomu, aby nebyl rozdělován zisk OKD, a to přesto, že OKD měla kladné hospodářské výsledky a všem akcionářům příslušelo právo na dividendu. Podle názoru vyšetřovací komise bylo záměrem tohoto postupu nakumulovat částku nerozděleného zisku do doby, kdy bude zcela ovládnuta OKD, a poté kumulované zisky vyplatit formou dividend, k čemuž po privatizaci v roce 2004 došlo. Jednání akcionářů ve svém důsledku také zkreslovalo finanční toky společnosti,

příčemž z těchto zkreslených toků vycházel také znalecký posudek, který oceňoval minoritní podíl v OKD a vytvořil tím podmínky pro tzv. privatizační incest, tj. koupení dceřiné společnosti za použití jejích vlastních zdrojů.

Vyšetřovací komise si je vědoma skutečnosti, že o skutku, který je vymezen obdobím 24. listopadu 2003, bylo rozhodnuto soudem v Hradci Králové tak, že obžalovaní byli shledáni nevinnými. Vyšetřovací komise si je však také vědoma, jakým způsobem bylo ovlivňováno trestní řízení. Náměstek tehdejší vrchní státní zástupkyně M. Suchý dal příkaz dozorujícímu vrchnímu státnímu zástupci, aby se v dané věci neodvolal, ačkoliv tento příkaz neměl podle názoru vyšetřovací komise oporu ve skutkovém stavu ani v právním hodnocení věci. Vyšetřovací komise zjistila, že vyvádění prostředků prostřednictvím mandátních smluv pokračovalo i po 24. listopadu 2003 a je možno dovozovat trestní odpovědnost těchto osob i pro toto jednání, popř. posoudit věc již pravomocně rozhodnutou se znalostí nových zjištěných skutečností. Z tohoto důvodu vyšetřovací komise podává podnět nejvyššímu státnímu zástupci, aby prozkoumal, zda v této věci nejsou dány podmínky pro obnovu řízení. V případě, že budou shledány podmínky pro obnovu řízení, vyšetřovací komise podává podnět NSZ k prověření jednání V. Kolářka, které pokračovalo i po sdělení obvinění.

Privatizace majetkového podílu státu v OKD v roce 2004

Bohuslav Sobotka, Milan Urban, Viktor Kolářek, Zdeněk Bakala

Bohuslav Sobotka

Úvodem je třeba uvést, že vyšetřovací komise si je vědoma, že orgány činné v trestním řízení se zabývaly případnou trestní odpovědností Bohuslava Sobotky. Vyšetřovací komise se domnívá, že na základě své činnosti zjistila další skutečnosti, které mohou být relevantní z hlediska případné trestní odpovědnosti Bohuslava Sobotky. Proto podává toto trestní oznámení, aby byly tyto skutečnosti prošetřeny a případná odpovědnost Bohuslava Sobotky dovozena.

Zákon o privatizaci sice nestanoví, že privatizovaný majetek musí stát prodat za tržní cenu, nicméně taková povinnost pro Českou republiku vyplývala v rozhodné době z ustanovení § 2 odst. 1 zákona o veřejné podpoře a z ustanovení čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES. Bohuslav Sobotka, ministr financí a předseda prezidia FNM, byl o tomto problému osobně dopisem informován.² Ministerstvo financí a FNM disponovaly analýzou poradenské společnosti advokátní kanceláře Allen & Overy, která doporučovala uspořádat soutěž tak, aby se riziko poskytnutí státní podpory společnosti KARBON INVEST eliminovalo.³

---

² Dopis předsedy FNM Jana Juchelky ministru Bohuslavu Sobotkovi ze dne 23. 3. 2004, č. j.: 10/100/04

³ Tamtéž

Podle § 47 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku ČR, platí, že fyzické osoby, které z titulu svých funkcí nebo pracovního zařazení v organizačních složkách anebo z titulu pověření vykonávat za stát jeho práva akcionáře právně anebo jinak jednají ohledně majetku a plní další úkoly stanovené tímto zákonem, jsou povinny provádět tuto činnost s odbornou péčí a postupovat podle tohoto zákona, dalších právních předpisů a vnitřních předpisů, jimiž se hospodaření a nakládání s majetkem řídí. Rovněž platí, že osoby uvedené v § 47 odst. 1 výše uvedeného zákona odpovídají za porušení stanovených povinností a za škodu, která tím vznikla na majetku, s nímž je organizační složka příslušná hospodařit, v rozsahu trestněprávních, pracovněprávních a občanskoprávních předpisů.

Bohuslav Sobotka byl podle názoru vyšetřovací komise v postavení osoby podle § 47 zákona o majetku ČR, která „jinak jednala ohledně majetku“, a vztahovala se na něj povinnost odborné péče podle tohoto ustanovení.

Bohuslav Sobotka byl jako ministr v čele Ministerstva financí, které vykonává kompetenci, pokud jde o hospodaření s majetkem státu a jeho privatizaci ve smyslu § 4 odst. 1 zák. č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon. Bohuslav Sobotka byl ze zákona rovněž předsedou prezidia FNM, do jehož působnosti spadalo řízení výkonného výboru a dohlížení na jeho činnost.

Podle usnesení vlády č. 1127 ze dne 12. listopadu 2003 vláda souhlasila s exkluzivním jednáním za účelem předložení privatizační nabídky akcií OKD, které stát vlastnil. Vláda v tomto usnesení stanovila, že tato exkluzivní jednání budou ukončena do 12. února 2004. Dále stanovila, že při neúspěchu jednání s exkluzivním zájemcem mají předkladatelé, včetně ministra financí, připravit výběrové řízení.

Bohuslav Sobotka jako hlavní předkladatel návrhu měl tedy podle § 2 odst. 1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře (po 30. dubnu podle příslušného ustanovení Smlouvy o ES) povinnost navrhnout takový způsob prodeje, aby byl prodán za tržní cenu. Tržní cena mohla být výsledkem výběrového řízení nebo ji mohl stanovit znalecký posudek.

Bohuslav Sobotka nečinil kroky k tomu, aby na vypracování znaleckého posudku, který by určil tržní cenu, byl dostatek času, přičemž lhůta ke zpracování znaleckého posudku byla ještě zkrácena (důvodem byl tlak na urychlenou privatizaci). Jak vyplývá z nahrávky z jednání vlády ze dne 23. března 2004, neusiloval o maximalizaci ceny, neboť měl obavy o možnosti financování transakce ze strany nabyvatele (který byl v době privatizace trestně stíhán pro podezření z tunelování společnosti OKD). Je pochopitelné, že vláda ČR měla zájem na finanční stabilitě OKD jako největšího zaměstnavatele v Moravskoslezském kraji, to ovšem nesouvisí nijak s hospodářskou situací nabyvatele a jeho možnostmi financování dané transakce. Bohuslav Sobotka již tím, že zohledňoval finanční možnosti nabyvatele na úkor privatizační ceny, mohl jednat v rozporu s požadavkem odborné péče (kromě toho, že jednal v rozporu se zákonem o veřejné podpoře), která se vztahuje k majetkovým zájmům státu a nikoliv k majetkovým zájmům jiných osob.

Bohuslav Sobotka dále neměl oprávnění po 12. únoru 2004 exkluzivně vyjednávat se společností KARBON INVEST a jejími zástupci o prodeji. Přesto tak činil⁴ a nezabýval se jinými nabídkami, ačkoliv vláda stanovila, že jednání mají být ukončena k výše uvedenému datu. Naopak usnesení vlády č. 1127 ze dne 12. listopadu 2003 stanovilo, že při neúspěchu jednání s exkluzivním zájemcem mají předkladatelé, včetně ministra financí, připravit výběrové řízení. Bez ohledu na tuto povinnost výběrového řízení Bohuslav Sobotka v rozporu s usnesením vlády jednal s představiteli společnosti KARBON INVEST a jiné uchazeče ignoroval, či proti nim na jednání vlády vystupoval (např. Penta Finance).

Ministr Bohuslav Sobotka, přesto, že ÚOHS prodej akcií OKD za prodejní cenu založenou mimo jiné také na znaleckém posudku společnosti VOX CONSULT zrušil, neučinil kroky, které by umožnily zjistit tržní cenu prodávaného majetku. Přesto jednal s budoucími nabyvateli, přičemž společností KARBON INVEST nabízená cena se měnila v závislosti na nabídkách odmítnutého uchazeče společnosti Penta Finance. Výsledná privatizační cena tedy nevycházela z nejvýhodnější z nabídek zájemců dosažených v nediskriminační soutěži, ani nevycházela ze znaleckého posudku⁵ (jak ostatně ministr a člen vlády V. Mlynář na jednání vlády glosoval)⁶, ale podle názoru vyšetřovací komise se odvíjela zjevně od soukromých jednání (která se ovšem podle usnesení vlády neměla konat po 12. únoru) mezi společností KARBON INVEST a ministry Urbanem a Sobotkou (v závislosti na navyšování nabídek společností Penta Finance), přičemž byla finálně na jednání vlády navýšena, aby vypadala opticky dobře. Bohuslav Sobotka na tomto jednání vlády uvedl, že navýšení bude prezentovat jako poplatek za exkluzivitu.

Vzhledem k těmto skutečnostem je vyšetřovací komise toho názoru, že:

- 1) Bohuslav Sobotka tím, že neusiloval o dosažení tržní ceny (či nejvyšší možné ceny) ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o veřejné podpoře a § 47 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku ČR, v rámci prvního privatizačního návrhu předloženého vládě, o kterém bylo rozhodnuto usnesením vlády ze dne 23. března 2004, kterým vláda rozhodla o prodeji majetkového podílu v OKD za částku 2,25 mld. Kč, a naopak působil ve prospěch nabyvatele, se mohl dopustit pokusu či přípravy t. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst.

⁴ Ze záznamu z jednání vlády ČR ze dne 15. 9. 2004 – Bohuslav Sobotka: „Čili v tuto chvíli informuji vládu o tom, že v rámci exkluzivního jednání, které na základě usnesení vlády vedly resorty ministerstev financí a průmyslu se společností Karbon Invest, jsme obdrželi časově omezenou nabídku v rozsahu 4,001 mld. Kč. Je to v tuto chvíli nejvyšší nabídka, kterou jsme obdrželi. A tato nabídka je časově omezena do 15. 9. Vzhledem k tomu, že se v průběhu negociací podařilo dosáhnout výrazného zvýšení ceny oproti ceně, která byla původně nabídnuta státu v rozsahu 1 miliarda, tuším, 400 milionů Kč na začátku jednání, která byla před více než 2 lety, dosáhli jsme zvýšení ceny.“

⁵ Argument, že danou cenu „posvětil“ ÚOHS rovněž neobstojí, neboť úřad vycházel z posudku a náhledu, které nijak nepřezkoumával co do jejich správnosti, ale v podstatě je sečetl. Navíc veškerá stanoviska úřadu po 1. květnu 2004 nebyla, pokud jde o státní podporu, pro danou transakci relevantní, neboť veškeré pravomoci přešly na Evropskou komisi, případně národním soudy. Navíc ÚOHS majetkovou účast státu nijak neoceňoval (již jen proto, že neměl přístup k nezbytným informacím).

⁶ Ze záznamu z jednání vlády ČR ze dne 15. 9. 2004 – V. Mlynář: „Já žasnu nad tím, jak bylo možné na začátku stanovit cenu té akcie při té první nabídce jednání OKD na základě znaleckých posudků někde jinde, než pak se rozhodl ÚOHS. A teď je ta nabídka ještě vyšší. Ale na začátku jsme měli nějaké znalecké posudky, předpokládám, že nějakého poradce, kterému jsme za to zaplatili slušné peníze, který nám stanovil tu cenu někde úplně jinde, než ji zase stanovil ÚOHS. Tak to jenom pro budoucnost si myslím, že bychom se měli zpětně podívat, jak ten proces probíhal.“

2 trestního zákona, popř. mohl spáchat t. č. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 odst. 1 trestního zákona, neboť svou nedbalostí při výkonu své pravomoci zmařil nebo podstatně ztížil splnění důležitého úkolu, kterým bylo dodržení povinnosti neposkytovat veřejnou podporu.

- 2) Bohuslav Sobotka tím, že neusiloval o dosažení tržní ceny (či nejvyšší možné ceny) ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES (ve znění Smlouvy z Nice) a § 47 zákona o majetku ČR v rámci druhého privatizačního návrhu předloženého vládě, o kterém bylo rozhodnuto usnesením vlády ze dne 15. září 2004 usnesením č. 904, kterým rozhodla vláda o privatizaci majetkového podílu státu v OKD za částku 4,1 mld. Kč, a naopak působil ve prospěch exkluzivního nabyvatele, mohl spáchat t. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 2 trestního zákona, popř. se mohl dopustit pokusu či přípravy t. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 2 trestního zákona, popř. mohl spáchat t. č. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 odst. 1 trestního zákona, neboť svou nedbalostí při výkonu své pravomoci zmařil nebo podstatně ztížil splnění důležitého úkolu, kterým bylo dodržení povinnosti neposkytovat státní podporu, a nedbal povinnosti nejednat exkluzivně s odpovědnými osobami společnosti KARBON INVEST.

Toto jednání bylo podle názoru vyšetřovací komise uskutečněno v souvislosti s privatizací se všemi důsledky z toho vyplývajícími.

Milan Urban

Podle usnesení vlády č. 1127 z 12. listopadu 2003 byl ministr průmyslu a obchodu spolupředkladatelem návrhu na privatizační rozhodnutí spolu s Ministerstvem financí. Jak vyplývá ze zvukového záznamu z jednání vlády ze dne 15. září 2004, privatizační cena byla navýšena na základě jednání Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva financí, Milan Urban se tak podílel na jednání se zájemcem o privatizaci společností KARBON INVEST. Činil tak stejně jako ministr financí v rozporu s usnesením vlády, které tuto možnost stanovilo pouze do 12. února 2004.

Z titulu ministra průmyslu a obchodu nečinil kroky, které mu umožňoval zákon, aby bránil majetkové zájmy státu jako kvalifikovaného minoritního akcionáře (např. podáním žaloby ze strany minoritního akcionáře ve smyslu obchodního zákoníku). Na tuto skutečnost mimo jiné upozorňoval na jednání vlády 15. září 2004 tehdejší vládní ekonomický expert Jan Mládek.

Milan Urban jednáním s jím vybranou společností a ignorováním jiných zájemců v rozporu s usnesením vlády překročil svou pravomoc, přičemž nabyvateli státního podílu opatřil značný prospěch. Podle názoru vyšetřovací komise mohl spáchat t. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 2 trestního zákona, popř. t. č. porušení povinností při správě cizího majetku podle § 255 trestního zákona, příp. tím, že nedbal povinnosti nejednat exkluzivně se společností KARBON INVEST po 12. únoru 2004, kterou uložila vláda, zmařil tento úkol.

Toto jednání bylo podle názoru vyšetřovací komise uskutečněno v souvislosti s privatizací se všemi důsledky z toho vyplývajícími.

Viktor Kolářek

Viktor Kolářek spolu s Petrem Otavou byli akcionáři společnosti KARBON INVEST, které byl exkluzivně prodán majetkový podíl ČR na společnosti OKD. Viktor Kolářek dne 16. září 2004 podepsal jako předseda představenstva společnosti KARBON INVEST spolu s již zesnulým Petrem Otavou smlouvu o koupi akcií společnosti OKD (dále jen „privatizační smlouva“), které vlastnila ČR. V této smlouvě v čl. 5.3 uvedl, že *„Kupující dále prohlašuje a Fondu zaručuje, že Kupující si není vědom existence žádných dalších Fondu nesdělených či nezpřístupněných informací, podkladů, skutečností či okolností, které (i) by činily Fondu zpřístupněné informace a podklady zavádějícími nebo (ii) které by byly způsobitelné (v případě, že by byly Fondu sděleny či zpřístupněny) ovlivnit rozhodnutí Fondu prodat Prodávané akcie na základě této Smlouvy za Kupní cenu a dalších podmínek v této Smlouvě uvedených či (iii) které by jinak mohly být podstatné pro Fond při uzavírání této Smlouvy.“*

V čl. 7. 1. privatizační smlouvy se jménem společnosti KARBON INVEST *„zavázal vyvinout veškeré úsilí, které lze od něj (rozuměj od kupujícího, tedy KARBON INVEST) rozumně požadovat, aby zajistil, že Společnost (tj. OKD) bude po trvání Doby omezení svoji podnikatelskou činnost provozovat v souladu s její předchozí praxí před podpisem této Smlouvy.“*

Viktor Kolářek v době podpisu privatizační smlouvy věděl, že vláda a její jednotliví členové mají zájem o stabilizaci a prodej společnosti OKD společnosti KARBON INVEST, přičemž management, včetně osob ovládajících KARBON INVEST, byl důležitou složkou úvahy jednotlivých ministrů při hlasování o usnesení o privatizaci. Kromě toho si nepochybně byl vědom, že vláda nemá zájem, aby společnosti OKD ovládaly finanční skupiny (např. Penta Finance), ke kterým nepochybně patřila CHARLES CAPITAL. V tomto duchu se vyjadřovali také svědci vypovídající před vyšetřovací komisí. Rovněž si byl vědom, že společnost CHARLES CAPITAL v případě, že nabyde vlastnictví ve společnosti KARBON INVEST, připravuje restrukturalizaci společnosti OKD, což bylo pravděpodobně v rozporu s ustanovením čl. 7. 1. privatizační smlouvy (který zakotvoval, že kupující - KARBON INVEST - zajistí, že společnost bude provozovat své podnikání v souladu s předchozí praxí) a což by rovněž mělo vliv na rozhodování vlády (viz příloha 6 odst. 4 smlouvy o prodeji akcií mezi CHARLES CAPITAL a KARBON INVEST – povinnosti v mezitímním období). I kdyby tyto shora uvedené preference Viktor Kolářek neznal, z logiky věci vyplývá, že tyto skutečnosti nesměl zatajovat, už jen proto, že se v případě společnosti OKD jednalo o strategický podnik a vláda měla přirozený a koneckonců i oprávněný zájem vědět, kdo je a bude osobou, která OKD fakticky ovládá.

Přesto Viktor Kolářek zatajil vládě (prostřednictvím FNM) skutečnost, že před dokončením privatizace OKD byla uzavřena kupní smlouva mezi CHARLES CAPITAL a Petrem Otavou a Viktorem Kolářkem týkající se koupě akcií společnosti KARBON INVEST těchto akcionářů, jejíž účinnost byla odložena zejména odkládací podmínkou nabytí majetkového podílu ČR do vlastnictví společnosti KARBON INVEST, přičemž od 31. května 2004 byla KARBON INVEST na základě této kupní smlouvy fakticky ovládána společností CHARLES CAPITAL.

Tyto skutečnosti byly nepochybně pro veškeré zainteresované instituce – tj. vládu a její členy, FNM, ÚOHS a další - velmi závažné a ovlivnily by rozhodnutí o privatizaci majetkového podílu státu v OKD. Vyšetřovací komise také výsledkem některých členů vlády zjistila, že se tyto osoby

cítily podvedeny, když zjistily, že skutečný investor je jiný než Koláček a Otava. Výslech dalších osob by pravděpodobně přinesl obdobné výsledky.

Vyšetřovací komise se domnívá, že shora uvedeným jednáním Viktor Koláček a Petr Otava podvedli vládu a způsobili újmu velkého rozsahu, neboť vláda ČR a její členové nemohli rozhodnout podle skutečných okolností v zájmu ČR. Popř. využili omylu vlády ČR, která se i na základě prohlášení společnosti KARBON INVEST v privatizační smlouvě, kterou Viktor Koláček podepsal, domnívala, že osobou kontrolující společnost KARBON INVEST a následně také OKD je Viktor Koláček společně s Petrem Otavou, a skutečnost, že společnost KARBON INVEST fakticky ovládá CHARLES CAPITAL, jí zatajili. Újma podle názoru vyšetřovací komise nevznikla jen členům vlády, ale zejména ČR, která nemohla (prostřednictvím svých orgánů) ovlivnit svou hospodářskou politiku tím, že by si svobodně vybrala kupujícího svého minoritního podílu, ať už na základě soutěže, či na základě prodeje exkluzivnímu nabyvateli. Tímto jednáním podle vyšetřovací komise spáchali Viktor Koláček a Petr Otava t. č. poškozování cizích práv podle § 209 odst. 1 trestního zákona.

Vyšetřovací komise se domnívá, že shora uvedeným jednáním Viktora Koláčka a Petra Otavy získali majetkový prospěch oni i jiné osoby tím, že společnosti KARBON INVEST byl prodán za výhodných podmínek jako exkluzivnímu nabyvateli majetkový podíl v OKD, aniž by se musela účastnit soutěže. Tento prospěch svědčil zejména ovládajícím osobám – tedy akcionářům společnosti CHARLES CAPITAL a akcionářům společnosti KARBON INVEST. Z tohoto pohledu pak státu byla způsobena majetková újma, neboť bylo možné předpokládat, že soutěž by privatizační cenu navýšila. Jak vyplývá z prohlášení některých subjektů, které měly zájem o majetkový podíl v OKD, byly ochotny státu nabídnout za tento podíl až 9,1 mld. Kč. Z tohoto důvodu se vyšetřovací komise domnívá, že Viktor Koláček a Petr Otava spáchali trestný čin podvodu podle § 250 odst. 4 trestního zákona. Následný majetkový prospěch z těchto činů, včetně divestic dceřiných společností (např. Al invest Břidličná, a. s., Tatranský Permon, a. s.) společnosti OKD, čerpají rodinní příslušníci těchto osob.

Toto jednání bylo podle názoru vyšetřovací komise uskutečněno v souvislosti s privatizací se všemi důsledky z toho vyplývajícími.

Zdeněk Bakala

Zdeněk Bakala jako osoba fakticky ovládající společnost KARBON INVEST na základě kupní smlouvy ze dne 31. května 2004 podle názoru vyšetřovací komise věděl, že akcionáři KARBON INVEST mají povinnost uvést veškeré podstatné skutečnosti pro prodávajícího, včetně skutečností, které byly předmětem kupní smlouvy ze dne 31. května 2004. Zdeněk Bakala ve skutečnosti také vydával závazné pokyny a souhlasy s jednáním společnosti KARBON INVEST. Společnost CHARLES CAPITAL, jejímž byl předsedou představenstva, na základě výše uvedené smlouvy zajistila společnosti KARBON INVEST prostředky k nákupu minoritního podílu státu na OKD. Zdeněk Bakala tak podle názoru vyšetřovací komise mohl být organizátorem skupiny, jejímž cílem bylo získat majetkový prospěch na úkor státu.

Zdeněk Bakala se tak podle názoru vyšetřovací komise jako spolupachatel dopustil t. č. podvodu podle ustanovení § 250 odst. 4 trestního zákona, přičemž vyšetřovací komise vzhledem k

pravděpodobnému zapojení množství osob (včetně advokátních kanceláří) do dané transakce nevylučuje, že Zdeněk Bakala společně s Viktorem Kolářkem a Petrem Otavou toto jednání spáchal jako člen organizované skupiny.

V tomto ohledu není vyloučena ani jiná forma trestní součinnosti v užším smyslu, zejména pomoc.

Podle názoru vyšetřovací komise eventuálně Zdeněk Bakala minimálně věděl (neboť musel znát příslušná ustanovení privatizační smlouvy), že Viktor Kolářek a Petr Otava mají povinnost nezamlčovat tak podstatnou skutečnost, že stát privatizuje jiným benefičním vlastníkům a společnost KARBON INVEST je fakticky ovládána jinou osobou, a mohou tak naplňovat skutkovou podstatu t. č. podvodu podle ustanovení § 250 odst. 4 trestního zákoníku. Tím, že toto jednání nepřekazil, se mohl dopustit t. č. nepřekážení trestného činu podle § 167 odst. 1 trestního zákona.

Vyšetřovací komise dodává, že jednání bylo uskutečněno v souvislosti s privatizací a z toho vyplývajícími trestněprávními důsledky.

Neznámý pachatel

Vyšetřovací komise rovněž zajistila dokumenty, z nichž vyplývá, že během přípravy privatizace minimálně jeden z pracovníků FNM věděl, že do hodnoty společnosti OKD je třeba zahrnout i dceřiné společnosti, či skutečnost, že ze společnosti byly mandátními smlouvami vyváděny „skryté dividendy“. Tyto rukou psané poznámky svědčí o tom, že tyto důležité skutečnosti byly FNM známy, a přesto nebyly při přípravě privatizace zohledněny. Tímto jednáním mohl být spáchán t. č. porušení povinností veřejného činitele z nedbalosti podle ustanovení § 159 trestního zákona. Dokument byl adresován Janu Škurkovi, proto se lze domnívat, že je autorem těchto poznámek, to však lze pouze ověřit posouzením znalcem v oboru písmoznalectví.

Proto vyšetřovací komise podává trestní oznámení na neznámého pachatele, který je autorem daných poznámek.

Další osoby, jejichž jména se vyskytla při prověřování případné trestnosti, jmenovitě Martin Brož, Petr Otava, Zdeněk Hrubý, jsou již po smrti.

Odpovědi Evropské komisi v roce 2006

Richard Wagner, Radek Pokorný, Karel Goldemund

Skutečnost, že podíl v OKD byl privatizován ve skutečnosti podnikatelům kolem Zdeňka Bakaly, vzbudila nevoli u dalších zájemců o tento podíl, zejména u společností J&T a Penta. Společnost Penta v lednu 2005 podala proti privatizaci stížnost u Evropské komise z důvodu nedovolené veřejné podpory. Evropská komise (konkrétně GŘ pro energii a dopravu) se na základě této stížnosti dotázala České republiky. Položila celkem 4 otázky, které se týkaly procesu privatizace a na které mělo odpovědět Ministerstvo financí. Vyšetřovací komise zjistila, že skutečným autorem odpovědi nebylo Ministerstvo financí a jeho úředníci, ale advokáti advokátní kanceláře PWP, kteří

zastupovali protistranu KARBON INVEST. Vedoucími pracovníky advokátní kanceláře PWP byli Radek Pokorný a Richard Wagner.

Richard Wagner byl v rozhodné době společníkem advokátní kanceláře PWP a odpověď zpracovanou advokátní kanceláří PWP zastupující společnost KARBON INVEST distribuoval M. Brožovi, pracovníku Ministerstva financí. V této souvislosti vyšetřovací komise zjistila, že údajným autorem materiálu pro Evropskou komisi byl zaměstnanec Ministerstva financí M. Brož a P. Quilez, kteří však jednali na pokyn svých nadřízených, jmenovitě náměstka Ministerstva financí Goldemunda, který učinil toto rozhodnutí, aniž by k tomu měl oprávnění. A tím byla odpověď zpracována beneficentem podpory, právním zástupcem spol. KARBON INVEST, společníky AK Pokorný, Wagner & spol., přičemž jmenovaní úředníci Ministerstva financí odpověď pouze formálně upravili na hlavičkovém papíře ministerstva. V dokumentu byly podle názoru vyšetřovací komise uvedeny nesprávné, nepravdivé a zavádějící informace, které měly odvrátit hrozbu navrácení protiprávně poskytnuté státní podpory, přičemž zpracovatelé odpovědi věděli, že odpověď bude zaslána Evropské komisi.

Ministerstvo financí ve své odpovědi zpracované advokátní kanceláří PWP (jak vyplývá z e-mailové komunikace mezi Ministerstvem financí a Richardem Wagnerem) zamlčelo podstatné skutečnosti o posudku P67 Value, zejména skutečnost, že bytový fond nebyl oceněn tržně, přičemž tržní ocenění by podle posudku P67 významně navýšilo hodnotu. Dále Ministerstvo financí zkrasleným a zavádějícím způsobem uvedlo, že privatizační cena akcií je tržní, neboť odpovídala hodnotě ceny akcie dosažené mezi dvěma soukromými subjekty. Vyšetřovací komise zjistila, že k transakci materiálně došlo k 31. 5. 2004, tedy několik měsíců před dokončením privatizace. Vyšetřovací komise neshledala, že Ministerstvo financí mělo relevantní informace o ceně a veškerých podmínkách transakce, které by ho opravňovaly činit takováto tvrzení. Prodej akciového podílu ve společnosti KARBON INVEST neprovázela soutěž mezi zájemci, a to přes skutečnost, že o podíly ve společnosti KARBON INVEST měly zájem i jiné podnikatelské subjekty než CHARLES CAPITAL. Vyšetřovací komise výsledkem svědka zjistila, že akcionáři KARBON INVEST měli výhodnější nabídky od jiných subjektů, přesto se rozhodli pro méně výhodnou nabídku společnosti CHARLES CAPITAL. Vyšetřovací komise nechce v tomto ohledu spekulovat, zda součástí ujednání mezi společnostmi KARBON INVEST a CHARLES CAPITAL byla beztretnost pro trestně stíhané akcionáře KARBON INVEST podezřelé ze spáchání trestného činu zneužívání informací v obchodním styku, i když se tato možnost nabízí. Na každý pád lze uzavřít, že se nejednalo o tržní tzv. „arm's length“ transakci, jak Ministerstvo financí Evropské komisi tvrdilo.

V odpovědi zpracované advokátní kanceláří PWP rovněž bylo Evropské komisi tvrzeno, že zvýšení konečné kupní ceny na hodnotu 4,1 miliardy Kč ke dni 15. září 2004 odpovídalo zvýšení ceny veřejně obchodovaných akcií OKD, ke kterému došlo do září 2004. K tomu vyšetřovací komise dodává, že navýšení kupní ceny na hodnotu 4,1 mld. Kč neodpovídalo zvýšení veřejně obchodovaných akcií OKD, ke kterému došlo do září 2004, ale došlo k němu aktivitou společnosti Penta Finance, a.s., která učinila nabídku ve výši 4 mld. Kč za státní podíl, a reakcí společnosti KARBON INVEST na tuto skutečnost, kdy KARBON INVEST nabídla kupní cenu ve výši 4,001 mld. Kč. Samotné zvýšení ceny na 4,1 mld. Kč bylo arbitrárním rozhodnutím vlády, jak vyplývá ze záznamu z jednání vlády ze dne ze dne 15. září 2004. Z jednání vlády vyplývá, že k dané částce

a privatizační ceně dospěli tak, že se jim zdála prostě vhodná, což nicméně obnášelo problém, jak tuto částku zdůvodnit. Problém vyřešil ministr financí Bohuslav Sobotka tak, že navýšení mělo být označeno jako cena za exkluzivitu.

Vyšetřovací komise dále zjistila, že Ministerstvo financí v odpovědi zpracované advokátní kanceláří PWP poskytlo nepravdivé a zavádějící informace, pokud jde o charakter znaleckého posudku. Ministerstvo financí uvedlo, že byly zpracovány dva znalecké posudky, což není pravda, neboť v případě zpracovaného tzv. náhledu se o znalecký posudek nejedná, a to ani z materiálního, ani z formálního hlediska. Existence několika znaleckých posudků přitom má pro posouzení transakce zásadní význam, protože existence několika posudků může vyloučit pochybnosti o správnosti a činí transakci důvěryhodnou. Nepravdivé tvrzení existence dvou znaleckých posudků mohlo Evropskou komisi vést k závěru, že transakce byla z hlediska práva veřejné podpory v pořádku, třebaže nebyla. Kromě toho Ministerstvo financí opomnělo uvést, že náhled zpracovaný KB, a.s., explicitně uvádí, že v rámci skupiny OKD existují také finanční investice, které nejsou uvedeny, ale mohou mít reálnou hodnotu pro určitý druh kupců, nicméně nebyly oceněny pro nedostatek informací. Náhled totiž neposkytoval a ani nemohl poskytovat relevantní informace - jak KB, a.s., sama v náhledu uvádí, že „(...)KB neposkytuje na základě tohoto dokumentu žádná prohlášení a záruky za správnost, úplnost nebo pravdivost informací zde uvedených“. Náhled tedy postrádal jedny ze základních vlastností oceňovacích dokumentů, kterým je úplnost, pravdivost a správnost, avšak protože to bylo v příloženém disclaimeru uvedeno, nelze jej považovat (na rozdíl od znaleckého posudku) za zavádějící nebo podvodný. Rovněž tvrzení o tom, že finanční investice byly oceněny v dodatečném náhledu, je nepravdivé, neboť byly oceněny pouze některé vybrané finanční investice, zatímco většina finančních investic oceněna nebyla, neboť OKD měla majetkové podíly v desítkách subjektů. O tom, že mnohý neproduktivní nemovitý majetek (např. nemovitosti v Praze) nebyl vůbec oceněn, ani nemluvě.

V rámci trestního oznámení musí vyšetřovací komise poukázat na zvláštní aspekt řízení o veřejné podpoře. Na rozdíl od řízení týkajícího se hospodářské soutěže (antitrust) měla Evropská komise (a doposud má) v oblasti veřejné podpory pouze omezené možnosti, jak získat dokumenty a důkazy nezbytné k rozhodnutí. Jedním z nejdůležitějších zdrojů dokumentů a důkazů jsou členské státy, a proto je nezbytné, aby členské státy upřímně a loajálně spolupracovaly s Evropskou komisí na vyšetřování protiprávně poskytnuté veřejné podpory. Povinnost loajální a upřímné spolupráce vyplývala z čl. 10 Smlouvy o ES a navazující judikatury Evropského soudního dvora v této věci. Jinak řečeno, členské státy a jejich orgány měly v dané době povinnost odpovídat pravdivě a upřímně na dotazy zaslané Evropskou komisí, tak aby usnadnily Evropské komisi její poslání. Na základě shora uvedeného dospěla vyšetřovací komise k závěru, že Ministerstvo financí v součinnosti s advokátní kanceláří PWP poskytlo Evropské komisi lživé a zavádějící informace. Evropská komise tak mohla učinit (a podle vyšetřovací komise také učinila) nesprávné rozhodnutí, které bylo založeno na nesprávných a lživých informacích. Kromě toho byly tyto informace zpracovány fakticky beneficentem podpory, který neměl zájem na poskytnutí objektivních a správných odpovědí, ale odpovědí, které byly pro něho příznivé, a naopak zamlčení informací, které by příznivé nebyly. Podle vyšetřovací komise tak byl zmařen smysl a účel kontroly veřejné podpory a bylo zabráněno efektivnímu účinku působení unijního práva.

V dokumentu byly podle názoru vyšetřovací komise prostřednictvím Richarda Wagnera a Radka Pokorného uvedeny nesprávné, nepravdivé a zavádějící informace, které měly odvrátit hrozbu navrácení protiprávně poskytnuté státní podpory, přičemž jmenovaní věděli, že odpověď bude zaslána Evropské komisi. Svým jednáním mohli spáchat podvodu podle § 250 zák. č. 140/1961 Sb., trestního zákona, případně poškození cizích práv podle § 209 zák. č. 140/1961 Sb., trestního zákona. Toto jednání bylo podle názoru vyšetřovací komise uskutečněno v souvislosti s privatizací se všemi důsledky z toho vyplývajícími. Karel Goldemund tím, že nařídil M. Brožovi přebrání písemného materiálu od advokátní kanceláře PWP zastupující protistranu, mohl spáchat t. č. zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 trestního zákona.

Odpověď Evropské komisi v roce 2011 v rámci řízení o státní podpoře

Tomáš Matějovský, Tomáš Uvíra

Tomáš Matějovský

V lednu 2008 byla podána sdružením nájemníků druhá stížnost ze stejného důvodu jako první stížnost, tedy kvůli poskytnutí protiprávní státní podpory. Česká republika měla odpovědět na otázky Komise, které se týkaly privatizace. Oproti předchozímu případu Česká republika najala na zpracování odpovědi mezinárodní advokátní kancelář Cameron Mc Kenna.

Ministerstvo financí ve své odpovědi pro Evropskou komisi zpracované Mgr. Tomášem Matějovským uvedlo, že KB, a.s., byla nezávislým subjektem. Vyšetřovací komise zjistila, že společnost KARBON INVEST byla významným klientem KB, a.s., která spolupracovala s VOX CONSULT na zpracování znaleckého posudku. O nezávislosti KB, a.s., je tak možné pochybovat. Z obav ze střetu zájmů bylo původně dohodnuto, že KB, a.s., (sami informovali, že jsou ve střetu zájmů) pro VOX CONSULT zpracuje makroekonomická data, která budou použita v posudku, a VOX CONSULT se bude zabývat oceněním společnosti.⁷ KB, a. s., rovněž spolu se znalcem zpracovala tzv. náhled., čímž popřeli - nedodrželi své prohlášení o střetu zájmů.

Dále Ministerstvo financí uvedlo, že byly zpracovány dva znalecké posudky, a uvedlo, že finanční investice v náhledu byly de facto oceněny dvakrát. Vyšetřovací komise k tomu uvádí, že toto tvrzení je nepravdivé, neboť v případě tzv. „náhledu“ se o znalecký posudek nejedná, a to ani z materiálního, ani z formálního hlediska. Existence několika znaleckých posudků přitom má pro posouzení transakce zásadní význam, protože existence několika posudků může vyloučit pochybnosti o správnosti a činí transakci důvěryhodnější. Také tvrzení o dvojnásobném započtení finančních investic je přinejmenším zavádějící, neboť použitá metoda nevycházela z konsolidových peněžních toků. Kromě toho Ministerstvo financí opomnělo uvést, že náhled explicitně uvádí, že v rámci skupiny OKD existují také finanční investice, které nejsou uvedeny,

---

⁷ Dopis Mariana Kováče, ředitele Corporate Finance KB ze dne 22. 12. 2003 adresovaný Janu Škurkovi ze sekce strategických privatizací FNM.

ale mohou mít reálnou hodnotu pro určitý druh kupců, nicméně nebyly oceněny pro nedostatek informací.

Dále Ministerstvo financí při komentáři k ocenění P67 Value, který zpracovala v rámci své nabídky spol. Penta, nesdělilo Evropské komisi, že toto ocenění nezohledňovalo tržní cenu bytů, ale počítalo s převodem bytů na nájemníky za netržní cenu. Dále Ministerstvo financí nesdělilo, že ocenění P67 Value neocenilo některé dceřiné společnosti OKD proto, že nemělo dostatečné informace. Ministerstvo financí rovněž ocenění P67 Value charakterizovalo jako znalecký posudek, což se rovněž nezakládalo na pravdě. Ministerstvo financí také uvedlo, že v dané době nemohlo dojít k individuálnímu prodeji jednotlivých bytů, neboť s ohledem na ekonomickou a sociální situaci v daném regionu Ostravska by realitní trh takové množství bytů nebyl schopen vstřebat (údajně neexistovala prakticky žádná poptávka). Vyšetřovací komise se domnívá, že toto tvrzení je nepravdivé, neboť zájem nájemníků o koupi pronajatého bytu byl v dané době notoriíou a zájem o koupi ze strany nájemníků či jiných podnikatelských subjektů existoval, což mimo jiné dokazuje enormní zájem o koupi privatizovaných obecních bytů.

Ministerstvo financí dále Evropské komisi uvedlo, že výnosy z nájmu bytového fondu se pohybovaly okolo 60 milionů Kč ročně vzhledem k tomu, že v bytech se uplatňovalo regulované nájemné. Tato informace nebyla pravdivá, neboť výnos byl zhruba desetinásobný. Ministerstvo financí dále uvedlo, že není možné očekávat jakoukoliv deregulaci. Rovněž toto tvrzení není pravdivé, obzvlášť když je uvádí Ministerstvo financí, které deregulaci nájemného předtím samo připravovalo (resp. regulaci zmírňovalo). Naopak v době privatizace tak mohl rozumný a prozíravý investor předpokládat v budoucnu deregulaci, a tím i zvýšení ziskovosti, což se koneckonců také stalo. Ústavní soud totiž již v roce 2000 prohlásil regulaci za protiústavní a rovněž svědek Radovan Vítek, podnikatel v realitách a zájemce o nabytí bytového fondu OKD, při výslechu uvedl, že v roce 2004 bylo zřejmé, že regulace bude ukončena. Ministerstvo financí rovněž neuvedlo, že 12,6 % bytů se nacházelo v tržním režimu a „regulace“ se na něj nevztahovala.

Na základě výše uvedených skutečností se vyšetřovací komise rozhodla podat trestní oznámení na **Tomáše Matějovského**, advokáta, pro podezření ze spáchání t. č. podvodu podle § 209 trestního zákoníku, popř. t. č. poškození cizích práv podle § 181 odst. 3 trestního zákoníku. Tomáš Matějovský poskytl nepravdivé a zavádějící informace Evropské komisi, a mohl tak spáchat t. č. podvodu podle § 209 trestního zákoníku, případně t. č. poškození cizích práv podle § 181 odst. 3 trestního zákoníku. Toto jednání bylo podle názoru vyšetřovací komise uskutečněno v souvislosti s privatizací se všemi důsledky z toho vyplývajících.

Tomáš Uvíra

Dále vyšetřovací komise podává trestní oznámení na **Tomáše Uvíru**, bývalého vrchního ředitele Ministerstva financí, který schválil odpověď Evropské komisi, která obsahovala shora uvedené skutečnosti, pro podezření ze spáchání t. č. podvodu podle § 209 trestního zákoníku, popř. t. č. poškození cizích práv podle § 181 odst. 3 trestního zákoníku a t. č. zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, popř. maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 3 trestního zákoníku. Toto jednání bylo podle názoru vyšetřovací komise uskutečněno v souvislosti s privatizací se všemi důsledky z toho vyplývajících.

Předlužení OKD

Členové orgánů společností NWR, OKD, auditoři KPMG

Přestože společnost NWR již ve výroční zprávě za rok 2008 (následně takové detailní posouzení řízení rizik již nebylo ve výročních zprávách identifikováno) správně identifikovala rizika cyklického vývoje (začátek krize), nebyly tvořeny rezervy a ani opravné položky ze zisku na rizika spojená s odbytem či na rizika spojená s pádem cen černého uhlí a ani rezervy na očekávaný neodvratný útlum těžby. Přesto společnost v letech 2011 a 2012 vyplatila celkem na dividendách 12 095 025 041 Kč. Z výročních zpráv je doložitelné, že existuje personální propojení mezi NWR a OKD. Výplaty dividend projednávalo představenstvo a schvalovala valná hromada.

Když došlo k poklesu odbytu a cen uhlí, neměla společnost vytvořené rezervy, ze kterých by byla schopna negativní vývoj překonat (přelom začal v roce 2012). Přesto v tomto roce byla odsouhlasena a vyplacena dividenda ve výši přesahující 6 mld. Kč! To je podle názoru vyšetřovací komise v rozporu s péčí řádného hospodáře. Na překlenutí likvidní situace (cena černého uhlí začala růst ve 2. pololetí 2016) bylo zapotřebí 1 – 2 mld. Kč. Ty však mateřská společnost NWR neposkytla.

Za období ovládnutí NWR společnost OKD vyplatila celkem na dividendách minimálně 65 mld. Kč (počítáno pouze od r. 2006); média spekulovala o částce až 100 mld. Kč, neboť se snažila odhadnout i další transfery probíhající mezi OKD a NWR. Aby OKD byla schopna vyplácet dividendy, postupně si brala půjčky od NWR.

Společnost OKD byla tedy vysoce zisková společnost, která nebyla vinou vlastníků a managementu připravována na útlum těžby a příchod negativního období, přestože podle podkladů měly společnosti NWR i OKD vážný důvod vytvářet rezervy a opravné položky. Na OKD mělo dopad i ručení za NWR a spoludlužnictví úvěrů. Maximalizace výplaty dividend a splátky půjček společnosti NWR dovedly společnost v krizovém období do stavu insolvence a donutily vedení společnosti podat insolvenční návrh.

Základní činností společnosti byla těžba uhlí a s tím spojené další aktivity. Většina ostatních aktivit byla vyčleněna do samostatných společností již v roce 2006. Těžbu uhlí, rekultivaci a řešení náhrad a škod lze definovat jako dlouhodobou činnost s potřebou dlouhodobých investic. Ve výhledech je nutné počítat s rizikem zejména cyklického vývoje poptávky i cen uhlí s vyšší cenovou volatilitou. Na tento cyklický vývoj by měly těžební společnosti vytvářet rezervy, aby toto nepříznivé období překonaly.

Společnost OKD rezervy ve vysledovatelné výši nevytvářela, přestože již ve výroční zprávě NWR za rok 2008 uvádí v oblasti řízení rizik vysoká rizika. Ta nebyla promítnuta do tvorby rezerv společnosti OKD (společnosti byly vlastnický i majetkově propojeny). Následně lze interní

informace o rizicích spojených se složitou situací na světových trzích s uhlím včetně negativního výhledu nalézt ve výroční zprávě OKD za rok 2012.

Propad cen uhlí nebyl věcný důvod insolvence OKD, protože uhlí jako komodita podléhá cyklickému vývoji, v dobách pozitivního ekonomického cyklu jsou těžba a zpracování vysoce ziskové, v negativní fázi cyklu může být činnost dočasně ztrátová, ale na toto období mají společnosti tvořit rezervy.

Zvláštní pozornost zaslouží roky 2010 až 2011 a rok 2012. Jednalo se o poslední ziskové období a zároveň poslední roky výplaty dividend. Ve výroční zprávě za rok 2012 jsou poprvé uvedeny pasáže, které hodnotí nepříznivou situaci a vyjadřují obavy i pro následující období. Počátkem roku 2013 došlo ke změně managementu a následně v roce 2013 k výrazné tvorbě opravných položek a přehodnocení zásob uhlí.

Světové ceny černého uhlí začaly klesat již v roce 2011. Přestože společnost si byla vědoma v roce 2012 dopadů na trzích, vyplatila dividendy za rok 2010 a 2011 prakticky ve výši zisku po zdanění, tj. 12,1 mld. Kč. Za účetní období 2006 - 2012 činila výplata zisku a použití ostatních kapitálových fondů 65 273 405 tis. Kč.

Samostatnou kapitolou je posouzení dlouhodobého výhledu v dobývání uhlí. Je znám fakt, že společnost si je vědoma již mnoho let skutečnosti, že postupně bude řešit omezování těžby uhlí a postupně i ukončování těžby uhlí, což je ekonomicky náročné a vyžaduje tvorbu opravných položek či rezerv na odpisy majetku, náklady s útlumem spojené včetně nákladů na sociální program. Náklady na omezování těžby řešila OKD do r. 2013 pouze v rámci ročního hospodaření. Tvorba opravných položek k dlouhodobému majetku v roce 2013 činila 16 762 mil. Kč a stav opravných položek ke konci roku 2013 činil 16 798 mil. Kč. Jednalo se tudíž o první masivní tvorbu opravných položek za účelem reálného zobrazení stavu společnosti.

Vedení společnosti ve spolupráci s vlastníkem se chovali neobezřetně a nerespektovali povinnosti řádného hospodáře. Preferovali výplatu dividend před dlouhodobou perspektivou společnosti, a tím si museli být vědomi ohrožení její existence. Tímto došlo k neobezřetnému chování vedení společnosti a vlastníka vyplývající z neošetření výrazných rizik uvedených ve výroční zprávě NWR za rok 2008, na jehož základě měla být zahájena tvorba rezervy již od r. 2008.

Společnost byla s vysokou pravděpodobností v insolvenčním stavu již v průběhu r. 2013, a protože se situace nezlepšila ani v následujícím roce, je nepopíratelné, že návrh na insolveni měl být podán podstatně dříve než v roce 2016. Deklarovaný pokles závazků vůči mateřské společnosti v letech 2013-2015 a zdůvodňování odkládání podání návrhu na insolveni budí podezření z nekalých praktik (upřednostnění věřitele nebo podvodné jednání) s cílem zajistit mateřské společnosti úhradu jejich pohledávek.

OKD v době, kdy začaly klesat tržby (z důvodu poklesu odbytu a cen), sice přestala vyplácet dividendy, ale mateřské společnosti NWR pravděpodobně splatila téměř veškeré poskytnuté půjčky. K 31. 12. 2013 OKD vykázala závazky po lhůtě splatnosti 1,109 mld. Kč a k 31. 12. 2014 již ve výši 7,714 mld. Kč. K 31. 12. 2013 OKD vykazuje závazek vůči mateřské společnosti ve výši 12,941 mld. Kč. K 31. 12. 2014 společnost vykazuje závazek k mateřské NWR ve výši 5,692

mld. Kč, což je pokles o více než 50 %. NWR navýšila základní kapitál o 1,22 mld. Kč. V účetní závěrce (rozvaha) za rok 2015 je uveden závazek vůči společníkům 0 Kč a v textu se uvádí, že závazek 5,692 mld. Kč byl kapitalizován dne 7. 7. 2015, v rozvaze ale není uvedena žádná změna základního kapitálu. Zároveň v textu jsou uvedeny úvěry od společníků ve výši 1,469 mld. Kč a na jiném místě 2,553 mld. Kč. Podle BDO činil k 9. 5. 2016 závazek vůči ovládající osobě 1,7 mld. Kč. Rozdílné údaje není možné z výročních zpráv vysvětlit. Ke snížení pohledávek došlo v období, kdy OKD prodávala své vlastní pohledávky za účelem vylepšení peněžních toků. Z toho vyplývá, že společnost protahovala svou činnost, aby umožnila výplatu závazků společnosti NWR na úkor jiných věřitelů. Zjednodušeně řečeno, většinu pohledávek vůči OKD si vlastník NWR stihl splatit. Rozdílné údaje není možné z výročních zpráv vysvětlit. Tím došlo v oblasti likvidity k dalšímu zhoršení, které společnost částečně řešila prodejem pohledávek. OKD byla rovněž spoludlužník či ručitel za závazky NWR.

Společnost pod vlastnictvím NWR nevykazovala znaky selhání podnikatelského záměru spočívajícího v těžbě a zpracování uhlí, a nemůže to tedy být argumentem pro neplnění finančních závazků. Problematika ekonomické vytěžitelnosti uhelných zásob na jednotlivých dolech byla společností sledována. Společnost na útlum nevytvářela do roku 2013 rezervy či opravné položky (počátkem roku 2013 nastoupilo nové vedení). Společnost dlouhodobě vykazovala vysoké zásoby vytěžitelného uhlí až do roku 2012. Ve výroční zprávě za r. 2012 společnost uvádí zásoby dle metodiky JORC více než 184 mil. tun a v následujícím roce již jen 64 mil. tun, což je pokles o cca 65 %! Tato manipulace se zásobami vytěžitelného uhlí byla způsobila uvést v omyl akcionáře a drobné investory a umožnila vysoké výplaty dividend. Jedná se o další indicii negativního působení NWR.

Z informací o skvělé perspektivě dle výročních zpráv, světových cenách uhlí, zásobách uhlí a dalším výhledu NWR a OKD vzniká důvodné podezření ze zkreslování údajů v obchodním styku či podvodného jednání. Tím není dotčena skutečnost, že NWR ve výroční zprávě na rizika upozorňuje, ale tvorbu opravných položek a ani rezerv v jakékoliv podobě nerealizuje.

V rámci průběhu konkurzního řízení byla podána další žaloba v listopadu 2016 na NWR a Zdeňka Bakalu na zaplacení 24 546 499 252 Kč. Dále byla podána žaloba v květnu 2017 na neplatnost výplaty dividend ve výši 12 095 025 041 Kč na NWR, Zdeňka Bakalu, Petera Kadase, BXR Group a CERCL Mining.

Ve výročních zprávách za r. 2014 a 2015 je uvedeno, že OKD poskytuje záruku za vydané dluhopisy ve výši 300 mil EUR (resp. 338), záruku za úvěr mateřské společnosti ve výši 35 mil. EUR (resp. 35,8) a je spoludlužníkem úvěru čerpaného NWR ve výši 48,726 mil EUR (resp. 48,961). Důvodem insolvenčního návrhu podaného vedením společnosti byly právě závazky z titulu těchto ručení a spoludlužnictví.

OKD bylo výdělečnou (tj. nejvýznamnější) součástí skupiny NWR, vyplácelo mateřské společnosti NWR vysoké dividendy. Navíc spol. NWR načerpala velké objemy půjček, za které OKD ručila či spoluručila. Dividendy (cca 65 mld.), které OKD vyplatila společnosti NWR, však nebyly použity na splacení těchto půjček, a tak ručitelské závazky (cca 11,6 mld.) na OKD zůstaly a následně byly důvodem pro insolvenční řízení OKD.

Výplatu dividend přesahující zisky společnosti nelze považovat za obezřetný postup. Vyvedení objemu zisku formou dividend a splacení půjček mateřské společnosti lze posuzovat z pohledu nedbalostního (nebo vědomého, neboť se jedná o účastníky s velkou ekonomickou erudicí a spolupracující s renomovanými poradci, kteří by si měli být důsledků vědomi) jako uvedení společnosti do insolvence.

Mediální odůvodnění insolvence (negativa cen jsou komentována ve výročních zprávách) pádem ceny uhlí na trhu neobstojí, neboť před poklesem bylo období vysokého růstu cen. Takovéto zdůvodnění není předmětem ani v insolvenčním návrhu a návrhu na reorganizaci, a kdyby bylo, bylo by v rozporu s tvrzením, že reorganizace je možná.

Vyšetřovací komise se domnívá, že je nezbytné prošetřit garance za úvěry NWR a spoludlužnictví s NWR, zda se nejednalo o pro OKD nevýhodné transakce z pohledu trestní odpovědnosti, neboť OKD byla příjemcem půjček od NWR za nepřiměřeně vysoké úroky a zároveň byla spoludlužníkem či ručitelem za tyto půjčky, což bylo důvodem podání návrhu na insolventci.

Financování od mateřské společnosti za nevýhodnějších podmínek, než za jakých se financovala na finančním trhu, je vhodné posoudit z pohledu porušování povinnosti při správě cizího majetku a daňové trestné činnosti, neboť do nákladů lze zahrnout uhrazené úroky do maximální výše v místě a čase obvyklé. Kromě toho půjčky byly využívány k vylepšení peněžních toků, a tím i vyplacení dividend.

Zároveň lze doporučit posouzení činnosti KPMG jako spolupodílející se osoby napomáhající vlastníkovu a vedení v jejich činnosti. Auditor KPMG (prováděl audit OKD i NWR po celé období) ve svých zprávách o ověření účetních závěrek a výročních zpráv OKD prakticky pouze následoval či reflektoval texty výročních zpráv OKD. Jeho činnost lze hodnotit jako nedůslednou, nezodpovědnou a napomáhající vlastníkovu a managementu realizovat jejich osobní zájmy.

Vyšetřovací komise má podezření, že v souvislosti s výše uvedeným mohlo dojít k naplnění znaků skutkové podstaty zejména trestných činů porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 trestního zákoníku, porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 trestního zákoníku, zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 trestního zákoníku, podvodu podle § 209 trestního zákoníku, způsobení úpadku podle § 224 trestního zákoníku, poškození věřitele podle § 222 trestního zákoníku či zvýhodnění věřitele podle § 223 trestního zákoníku. Vyšetřovací komise má podezření, že zejména transakcemi spočívajícími ve snížení majetku OKD vyplacením dividend a splacením půjček mateřské společnosti došlo ke spáchání trestných činů porušení povinnosti při správě cizího majetku (úmyslně nebo z nedbalosti), způsobení úpadku, zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění, podvodu nebo zvýhodnění či poškození věřitele.

Obdobně se vyšetřovací komise domnívá, že garance za úvěry NWR a spoludlužnictví s NWR, byly pro OKD nevýhodné transakce, neboť OKD byla příjemcem půjček od NWR za nepřiměřeně vysoké úroky a zároveň byla spoludlužníkem či garantem za tyto půjčky. Tyto půjčky byly následně použity na zlepšení peněžních toků, a tím umožnění výplat dividend.

Zároveň se vyšetřovací komise domnívá, že transakce s mateřskou společností z daňového pohledu mohly naplnit skutkovou podstatu některého z trestných činů v oblasti daňové. Např. nepřiměřeně vysoké úroky placené mateřské společnosti mohly významným způsobem snižovat daňový základ (např. trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby).

Vyšetřovací komise je v této souvislosti toho názoru, že je třeba prošetřit činnost auditora, společnosti KPMG, jako osoby, která se mohla podílet na případné trestné činnosti porušením své povinnosti provést řádný audit společnosti.

Použité zkratky:

Advokátní kancelář PWP - Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s. r. o.

ČMD – společnost Českomoravské doly, a. s.

FNM – Fond národního majetku České republiky

CHARLES CAPITAL – společnost Charles Capital a.s.

K. O. P. - K. O. P., akciová společnost

KARBON INVEST – společnost Karbon Invest, a. s.

Komise – Evropská komise

KPMG – KPMG Česká republika Audit, s. r. o.

Ministerstvo pro privatizaci - Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci České republiky

NWR – společnosti New World Resources B.V., New World Resources N.V., NWR Holdings B.V.

OKD – společnost OKD, a. s.

PS PČR - Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

SFEU – Smlouva o fungování EU

Trestní zákon - zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Trestní zákoník - zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

VOX CONSULT - VOX CONSULT, s. r. o.

Vyšetřovací komise – Vyšetřovací komise PS PČR k OKD

Zákon o veřejné podpoře - zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2019
8. volební období

NÁVRH
USNESENÍ
Poslanecké sněmovny
z schůze
ze dne 2019

k závěrečné zprávě Vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny k OKD

Poslanecká sněmovna

- I. bere na vědomí** závěrečnou zprávu Vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny k OKD,

- II. žádá** vládu, aby postupovala v intencích opatření vyšetřovací komise uvedených v závěrečné zprávě.

Předseda Poslanecké sněmovny

Ověřovatel Poslanecké sněmovny